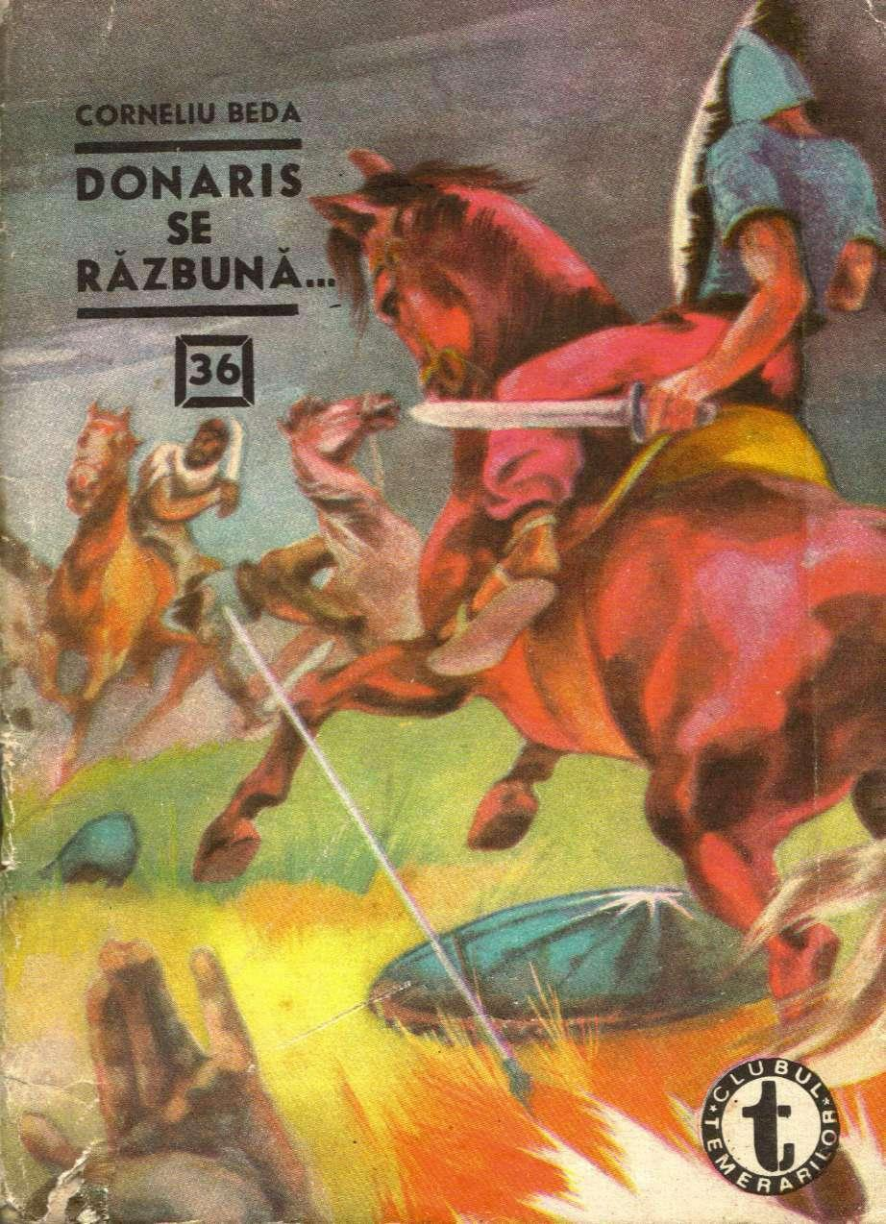

CORNELIU BEDA

**DONARIS
SE
RĂZBUNĂ...**

36

CORNELIU BEDA

DONARISSE RĂZBUNĂ...

DONARIS SE RĂZBUNĂ...

DONARIS SE RĂZBUNĂ...

DONARIS SE RĂZBUNĂ...

DONARIS SE RĂZBUNĂ...

DONARIS SE RĂZBUNĂ...

EDITURA TINERETULUI

Coperta : DUMITRU IONESCU

Departe de rege, în Tracia, generalul Zopyrion, guvernatorul ambițios, privea cu-nfrigurare sulul de pergament din fața sa, adus de-un sol din partea regelui Alexandru cel Mare, aflat în fundul Asiei spre a supune popoarele din jurul lacului Oxianus¹. Scrisoarea era scurtă, dar categorică :

...„Vei porni cu armata de sub comanda ta prin Apollonia și Mesembria, peste ținutul odryzilor, supus mie, spre Callatis, Istria și Agyssos, de asemenea cetăți închinete, vei trece Istrosul și vei ocupa cetatea Olbia² și celelalte ținuturi ale grecilor netrebnici, din nordul Pontului Euxeinus...

...În drumul vostru îi veți goni pe geți și pe sciți, căci vom lungi drumurile de negoț dintre Bactria și Sogdiana, pe care le-am luat în stăpânire, și cetățile de dincolo de Istrosul Pontic...”

Visuri dulci îl ameteau pe general. Va arăta curînd ce poate, atît regelui cît și barbarilor care-l atacă mereu,

¹ Lacul Oxianus = Lacul Aral.

² Olbia = Colonie grecească, din nordul Mării Negre, înființată pe la mijlocul sec. VII î.e.n. de coloniștii din Milet, de pe coasta Asiei Mici, în apropierea actualului oraș Nikolaev din U.R.S.S.

chiar lângă Phillipopolis în Tracia. Semnățiile nordice nu-i dau pace. Zilnic sînt găsiți ostași uciși, dar va termina cu acești barbari ! În patru zile, cei treizeci de mii de ostași ai lui vor fi gata de drum¹.

...Zopyrion, îmbătat de gloria viitoare, zîmbea în somn. În aclamațiile zecilor de mii de ostași plini de praf, dar cu fețele strălucitoare, regele Alexandru, întors biruitor din expediție, îl îmbrățișa pe generalul său !

„Dar de ce oare veșmîntul lui e alb ?...”

Cuvintele geților de lângă Donaris trec din gură în gură, în toate ținuturile locuite de cei din neamul lor.

— Aprindeți focurile pe culmi ! Vestiți pe toți din neamul geților că macedonenii vor iar să ne atace ! Piefigi², vin dușmanii ! Adunați-vă ostașii și voi, sensi și voi cotensi ! Veniți cu toții, cei de pe Argesis³ și Naparis⁴ ! Îndepărtați-vă spre locul unde Tiarantos⁵ își varsă apele în marele fluviu. Lăsați ciutele și bourii ! Ascuți-

¹ Expediția lui Zopyrion a avut loc în anul 326 î.e.n., după nouă ani de la evenimentele povestite în nuvela „Taina Cetății”, publicată în numărul 1 al colecției „Clubul Temerarilor”.

² Piefigi, sensi, cotensi = membri ai unor triburi getice, situate între Dunăre și Carpați.

³ Argesis = Argeș.

⁴ Naparis = Ialomița.

⁵ Tiarantos = Siret.

ți-vă armele și pregătiți arcurile ! Cu toții ! Cu toții !
Opriți dușmanul care iarăși năvălește asupra noastră !

În fruntea grupului de ostași geți merg trei bărbați la
tîmplele cărora firele argintii au pus pecetea anilor.
Aproape de ei, în tropot mărunț, călăresc doi tineri ; o
fată și un războinic. Sînt odraslele a doi dintre geții ce
se grăbesc, în față. Ochii albaștri ai fetei cată zîmbind
către tînărul ostaș care o însoțește. Acesta îi întoarce
zîmbetul. Pare un bărbat în plină putere. O ureche îi
lipsește, iar ochiul drept nu i s-a vindecat încă de la în-
cleștarea cu mysii, din Tracia. Barba mătăsoasă, scurtă,
sprîncenele stufoase îl fac parcă mai în vîrstă, dar brațul
îi e tînăr.

N-au avut clipe de odihnă, din zorii zilei. În urmă cu
multe primăveri, Zimidava¹ cetatea de pe malul bă-
trînului Donaris, a fost arsă de macedoneni. Mulți au
pierit în luptă atunci. Comoara geților și a tribalilor,
ascunsă de conducătorii lor pe un ostrov din mijlocul ape-
lor, a fost găsită la rădăcina unei sălcii bătrîne. Podoa-
bele și banii le-au fost de mare folos, căci geții au acum
cai ageri și arme tăioase, cumpărate pe ele.

Cetatea lor a rămas de mult în urmă. Oamenii din ți-

¹ Zimidava = nume imaginar atribuit așezării geto-dace, care
în anul 335 î.e.n. i-a opus rezistență regelui Alexandru Macedon.
Arheologii o situează pe locul vechii cetăți geto-dace din V. ora-
șului Zimnicea, de lângă Dunăre.

naturile necunoscute, dinspre Ursa Mare, îi priviseră cu îndoială pe războinicii de lângă marea apă, împletindu-și apoi dorința de libertate cu a lor. Știu ce fac dușmanii. În fața năvălitorilor ce vin din Tracia, uită vechile ciocniri și neînțelegeri. Sînt de un neam și vor să le țină piept celor care încearcă să-i supună. Ostașii merg fără popasuri lungi, vestind în toate locurile primejdia care se apropie, chemîndu-i înflăcărați la luptă :

— Au năvălit macedonenii ! Să ne apărăm !

— Vor să ne supună cetățile de lângă Pontos Euxeinos !

— Se-ndreaptă spre ținuturile scitice, spre Tyras și Olbia, să nu-i lăsăm în voia lor ! Mulți dintre geți, împrietenii cu negustorii greci, se sperie și din alte motive de ivirea acestui pericol : Negotul lor cu produsele grecești va fi rău primejduit.

— De la cine vom mai cumpăra arme și unelte, podobe și vase, dacă vor cuceri cetățile grecești ?

— Macedonenii vor tăia toate drumurile spre apa cea mare !

Reciper, conducătorul geților veniți dinspre fluviu, a ascultat în tăcere vorbele pline de spaimă ale mulțimii și le-a vorbit :

— Alăturați-vă oamenilor noștri ! Să punem capăt și acestei năvăliri !

Teama de-un dușman așa de puternic îi hipnotiza. Cei mai mulți însă s-au scuturat de spaimă, pregătindu-se de luptă. Pornind neînfricați alături de războinicii lui Reci-

per urmăreau pe macedonenii care, pîrjolind așezările, trecuseră fluviul Donaris, dincolo în ținuturile sciilor.

Geții au ajuns pe malul riului Pyretus¹. Reciper a trimis veste ostașilor să pregătească de popas.

Au încă nevoie de arme, de cai și provizii pentru ei și pentru războinicii care li s-au alăturat de-a lungul drumurilor.

Căpetenia l-a chemat pe Tison, ostaș vechi, care cunoștea așezările grecilor ce le vindeau mărfuri :

— Ia-l pe Nad și încă vreo cîțiva ostași, încarcă aurul de dincolo de Donaris. Cumpărați arme și cai și cele ce ne mai sînt de trebuință.

Tison l-a chemat pe fiul său, și-a ales cîțiva oșteni mai robaci și s-au întins la drum. Cînd marele zeu eare dă lumină și căldură pămîntului s-a ascuns departe, dincolo de crestele munților, Tison a ajuns la porțile cetății Tropolis, aproape de Pyretus.

— Cine sînteți voi ? a strigat căpetenia.

— Sîntem geți și dorim să stăm de vorbă cu conducătorii cetății voastre.

Straja i-a privit îndelung, bănuitor, iscodind cu ochii lacomi desagii atîrnînd pe caii obosiți de drum, apoi i-a lăsat să pătrundă în cetate.

Tîrgul s-a încheiat repede, căci Tison se grăbea. Mai avea de colindat și alte așezări, iar de la păstorii sciilor trebuia să cumpere animale pentru călărit și cărat pove-

¹ Pyretus = Prut.

rile luate. Aurul a trecut din samare în pungile negustorilor. Erau cu toții bucuroși, căci câștigul fusese dublat. Armele făurite de meșterii din cetate întreceau în preț de câteva ori valoarea metalelor cumpărate de ei. Și-apoi, trebuia s-o recunoască, inimile grecilor prinseseră să tremure la auzul veștilor vînturate prin cetate, despre năvala armatelor din Macedonia. Acum i-au ocolit, dar la întoarcere nu se vor abate și asupra lor? Geții sînt buni războinici și grecii au înțeles că mai au și alte motive pentru care au pornit iarăși lupta împotriva lor.

În piața cetății, astinomul¹ Aristomahos veghează ca totul să fie în bună orînduială. În hale, negustorii au arînat de cîrliche carnea berbecilor și a vacilor grase, pusă spre vînzare. Afară, în roiala țințarilor și-a muștelor stau în așteptarea cumpărătorilor vînzătorii de legume și de fructe. Un colț al pieții îl ocupă olarii, cu amfore, cratere cu gîtul lung, pentru vin, skyphosuri, ceștile grecești, alături de phiale, kylixuri, kantarosuri și alte vase de băut licorile aromate, aduse din Ionia și Caria, sau vinurile acre, luate de la alazonii din spetele scitice, de dincolo de Boristhenes². Portul cetății de la Pontos Euxeinos.

Piața e plină de larmă. Negustorii își laudă mărfurile. Meșteșugarii și-au întins direct pe plăcile de piatră ale

¹ Astinom (astynomos) = dregător din orașele grecești, edilitar și supraveghetor al pieții.

² Boristhenes = Nipru.

pieții, sau pe pereți, cele aduse spre vânzare ; arme, podoaabe, seceri și sape, lăcăte, foarfeci, mînere pentru oglinzile de bronz. Ce nu găsești la ei !

Nici bijuterii nu se lasă mai prejos. Cercei și brățări, oglinzi lucioase, șiraguri de mărgele stau înșirate. Încălțămîntea și hainele atîrnă în altă parte a pieții. Sandalele din piele albă, neagră sau roșie îmbie pe cumpărători. Opt drahme și ai luat o pereche de sandale. Hainele costă mai mult. Douăzeci de drahme un himation, cam tot atît chitonul sau hlamida. Pe cap negustorul poartă un petas de pînză cu curea. Dacă treci a doua oară prin dreptul lui, îi vezi capul acoperit cu un pilos sau un kyne fără boruri. Strașnic se mai întrec în prezentarea mărfii pentru vânzare ! Și ea se vinde, mai greu sau mai ușor. Din mîna în mîna trec obolii, drahmele sau cizicii de argint. Cel mai mult circulă banii mărunți de aramă, cu figuri de peștișori și delfini, cele cu chipul zeului Boristhenes, ba chiar și monedele de la Bosfor, cu spice de grîu sau nisetri.

Negustorii aduc produse de schimb din Ionia sau insula Rhodos, Samos și Corint, Attica și Naucratis. În schimbul lor, primesc de la alazoni, callipizi, mixeleni și chiar maeoți, sarmați și peucini¹ grîne și vite, piei și sclavi

¹ Populații autohtone de pe litoralul nordic al Mării Negre, asimilate în parte cu locuitorii din coloniile grecești. Maeoții trăiau în estul Mării de Azov, iar peucinii erau locuitori din Delta Dunării.

care iau drumul mării, spre ținuturile grecești, sau le consumă pe loc, în cetate. Sclavii sau hamalii îi însoțesc pe bărbați la cumpărături. Frizerii își ascut bricele, lăudându-și măiestria. Acolo, pe loc, îndreaptă bărbi și mustăți cu foarfeci sau brice, scurtează pletele și sporovăiesc îndelung cu locuitorii cetății, pînă la vremea prînzului. Atunci, forfota se mai potolește. Piața se golește încetul cu încetul de lumea pestriță care a frământat-o zile în sir de cînd a luat ființă cetatea. Bărbații merg la băi și gimnazii, sau se îndreaptă spre casă. Alazonii, încărcîndu-și mărfurile cumpărate în carele grele, cu șase și chiar opt roți, pornesc spre ținuturile scite. Corăbierii dau semn sclavilor să-și afunde lopețile în undele mării, îndreptîndu-se fie spre Bosfor, fie spre locurile lor de baștină, din Grecia. Zarafii își leagă băierile pungilor, tremurînd la gîndul călătoriilor periculoase.

Piața rămîne cu-ncetul pustie. Doar cîinii mai adu-mecă aerul încărcat de mirosurile grele, iar puhoaiile de muște roiesc în voie peste tot.

...Și clepsidrele¹ picură apa mai departe. Tîmpul se scurge în cetatea Olbia, cufundată acum în somn, tare încet, de poți crede, dacă pașii paznicilor n-ar răsuna pe dalele de piatră reci, că cetatea a încremenit pentru vecie.

¹ Clepsidră = ceas cu apă, folosit în antichitate.

Zeul Apollo își poartă de mult carul cu foc pe deasupra pământului. În sala sfatului, fruntașii cetății Olbia ascultă cuvîntul primului arhonte, Teles.

— Zeii, nobili cetățeni, ne-au trimis ieri solii regilor sarmați, de dincolo de Tamais, ca să le dăm daruri, dacă vrem să avem liniște la hotar. Alazonii lui Ticos și alte neamuri de sciți s-au plîns că Menora, regele sarmatic, le-a aprins așezările de lângă Boristhenes. Ne putem aștepta oricînd la un atac din partea lor.

— Cinstite Teles, se ridică strategul Calopos, am vorbit cu toți strategii azi dimineată, la gimnaziu. Mixelenii și callipizii, din marginea cetății, au început să-și trimită mărfurile la sciți și bosporani, căci le vînd mai bine acolo. În caz de primejdie mă îndoiesc de faptul că ne vor da oștenii trebuincioși.

— Iarăși cer să le dăm proxenii¹, rosti arhonteles Danus.

— Cei care n-au sînge grecesc curat în vinele lor nu pot avea aceleași drepturi ca noi, să le intre bine în cap asta, nobile Danus, îi răspunse Managai, unul dintre membrii consiliului financiar al cetății.

— Nici sfatul, nici adunarea poporului nu se vor învoi ca să primească proxenii, Danus...

— Meșteșugarii sînt nemulțumiți, vorbe astinomul Aristomahos, la fel și negustorii...

¹ Proxenii = decrete speciale prin care se acordau drepturi egale celor care nu aveau calitatea de cetățeni.

— Ei ce mai vor ?

Astinomul nu mai avu timp să răspundă. Uşile mari ale sălii unde se ţinea adunarea sfatului se deschisera, lăsînd să pătrundă un ostaş olbian care, îndreptîndu-se spre Teles, se aplecă la urechea lui, şoptindu-i ceva.

Teles se ridică, tulburat.

— Ascultaţi, cinstiţi membri ai sfatului, ce spune ostaşul.

Îi făcu semn să vorbească.

— La porţile cetăţii au sosit cîţiva călăreţi venind din Tracia. I-a trimis generalul Zopyrion, guvernatorul cel ambiţios. Au ocupat Tyrasul şi vin cu oştile încoace. Doresc închinarea cetăţii noastre în faţa regelui Alexandru al Macedoniei.

Membrii sfatului se ridicară în picioare, repezindu-se la ostaş. Teles, calm, îi opri :

— Eşti liber, străjerule, rosti el. Solii să fie mînaţi încoace.

Cînd ostaşii străini intrară în sală, plini de praf, olbienii le aruncară priviri piezişe. Macedoneanul din fruntea lor, care pesemne le era căpetenie, se înclină în faţa lui Teles şi a celorlalţi, nu cu prea mult respect însă, şi vorbi :

— Fii sănătos, cetăţene prim arhonte ! Şi voi, membri ai sfatului Olbiei ! Ostaşul vostru v-a spus ce căutăm aici : Pîna mîine dimineată, generalul Zopyrion, căpetenie de seamă a marelui nostru rege Alexandru : slăvit fie-i numele de zei ! — va sosi cu armata sa aici. Eu aduc vorbele sale de pace. Dorinţa regelui este ca Olbia să i se închine.

Altfel... și ostașul își întrerupsе vorbele, uitându-se trufaș în ochii lui Teles.

— Vorbește, solule, te-ascult ! și arhonteіe rămăsese la fel de liniștit.

— Generalul nostru așteaptă răspunsul care i-l voi duce neîntârziat. Dacă nu vă supuneți, falangele noastre și turnurile de asediu vor face cetatea voastră una cu pământul. De sclavi avem nevoie și noi și regele care se luptă cu barbarii din Asia.

Se uită țintă în ochii lui Teles și din privirea acestuia își dădu seama că întrecuse măsura.

Membrii sfatului priveau întrebători la primul arhonte, așteptându-se să-l vadă izbucnind din clipă în clipă.

— Ceea ce ceri tu, solule, n-o putem hotărî noi singuri, răspunse Teles ostașului macedonean, abia stăpînindu-și mînia. Cei ce sînt aici, membri ai sfatului, strategii și arhonți, agoranomi și astinomi se numără printre cei mai de vază cetățeni ai Olbiei, dar adunarea poporului are un cuvînt greu de spus. Să-i faci cunoscut generalului, care așteaptă răspunsul, că ne trebuie răgaz. Abia mîine seară, la lășarea întinericului, poți veni să afli hotărîrea locuitorilor noștri.

— Generalul nu poate să aștepte, răspunse macedoneanul.

Managa, mîniat, se apropie de el și-i trînti vorbele în față.

— Olbia are ziduri puternice și ostași vrednici. Nu ne speriem de amenințări și nici de generalul vostru. Dacă n-ai fi fost sol, ți-aș fi răspuns altfel.

— Eu, răspunse ostașul ceva mai muiat, n-am primit încuviințare să spun decît ceea ce mi-a poruncit generalul, căruia, cît mai grabnic, trebuie să-i duc răspunsul. Che-mați-i în noaptea aceasta pe membrii adunării poporului, dacă e nevoie de hotărîrea lor, și mîine dîmînează mă voi întoarce după răspuns, la porțile cetății voastre.

— Adunarea poporului se va ține chiar în noaptea aceasta. Mîine în zori veți auzi ce-am hotărît.

Macedoneanul, făcînd un semn tovarășilor săi, întoarse spatele adunării fără să se mai încline, și părăsi sala în murmurale tuturor.

Cînd cadranul solar din mijlocul cetății arăta că ziua se apropie de sfîrșit, membrii sfatului și ai adunării poporului, înștiințați mai repede decît era de așteptat, se aflau în piața cetății, în agora. Locul gemea de lume, căci locuitorii auziseră vestea și spaima se răspîndise iute.

*

Ce va hotărî adunarea ? Ce vor zice membrii sfatului ?

Luă cuvîntul Teles, prim-arhonte. În piață se lăsase liniștea apăsătoare.

— Cetățeni ! Vrednici locuitori ai Olbiei ! Ați auzit cu toții ce năpastă s-a abătut asupra noastră. Ieri sarmații, estăzi solii macedonenilor bat cu armele în porți. Membrii

sfatului vor să audă ce zice adunarea poporului. Eu nu-mi pot spune părerea căci dacă hotărîți să închinăm cetatea, iar eu mă voi împotrivi, n-am să mai apuc zile multe.

— Ai dat răspunsul, nobile Teles, rosti un glas.

Din mulțime se desprinsese un grec mărunț la înfățișare, cu pelerina soioasă.

— Sînt negustorul Pericles, fac negoț cu mătăsuri și arme, departe, în ținuturile sciților. Aceștia sînt oameni liberi, ca și noi, și ne-au ajutat de multe ori împotriva sarmaților care, știu cei mai vîrstnici, au atacat cetatea noastră. Dacă ne închinăm macedonenilor, vom mai avea mărfuri să ducem la sciți ? Generalul Zopyrion va lua totul, iar noi, noi ce vom face ? Eu nu doresc închinarea cetății !

— Cu ce-ai să te aperi, negustorul ? întrebă Teles.

Din rîndul cetățenilor răzbătu un alt glas. Olbienii făcură loc unui om înalt, roșcat la față, cu sprîncene mari, împreunate la rădăcina nasului. O dungă alburie-vînată îi brăzda pieziș obrazul stîng, pînă la ureche. Ochii lui, spălăciți, se făcură mari, privind cînd la Teles, cînd la cei de jos, care așteptau să vorbească.

— Mă cunoașteți cu toții, de cînd ne-am războit cu Tyrasul, cetatea vecină, începu namila. Sînt cel care am salvat ostaticii noștri de la cetatea dinspre Istros, și am fost adus în slavă, pe brațele lor, la Olbia. Sîngele meu nu-i curat, cum ziceți voi, cei nobili, dar țin la locurile unde m-am născut. Olbianul, rostind aceste cuvinte, privi cu înteles la cei din sfat.

Credeți că vom avea ceva de folosit dacă ne vom închina regelui macedonean ? Voi știți ce fel de stăpîn veți avea ? Umblă prin tot locul, iar noi, „copiii“ lui, vom rămîne singuri, pe-aici, să ne lovească sciții, care numai prieteni n-o să ne mai fie ! Cetatea noastră este liberă de trei sute de ani, de cînd a fost ridicată, și-acum vreți s-o închinăm ? Voi, membrii sfatului, n-o veți duce rău nici cu ei, nici cu regele lor, Alexandru, dar, vă întreb : ce vor face locuitorii de rînd, care n-au averile voastre ?

— Teocritos, măsoară-ți vorbele ! Poate și s-a făcut milă și de sclavi ? îl întrebă iscoditor Managa.

— N-am vrut să spun asta, Managa, dar mă gîndesc la toți cei de aici. Și Teocritos roți mina lui vînjoasă pe deasupra pieții, plină de oameni. Și dacă ai adus vorba despre sclavi, nu uita Managa, că pentru servicii aduse statului, în clipe de grea primejdie, miletienii au eliberat pe mulți dintre ei.

— Încetează cu aceste vorbe, Teocritos, căci vîntul le poartă și urechile sclavilor sînt deschise.

— Are dreptate Teocritos, are dreptate ! se auziră cîteva glasuri îndrăznețe din mulțime.

— Nu vorbim acum de sclavi, cetățeni ai Olbiei, ci de primejdia care bate la porțile noastre, strigă Teles mîniat.

Lîngă primul arhonte apăru un alt cetățean, cu barba încîlcită și capul descoperit.

— Tu cine ești ?

— Sînt mixelan și ca și frații mei din cetate nu mă bucur de drepturile pe care le aveți voi. De multe ori am cerut să fim egali în drepturi cu ceilalți locuitori ai Olbiei, dar nu ne-ați ascultat dorințele. Știu ce vrei să spui, mărite Teles, îl opri mixelanul, văzînd că acesta vrea să-l întrerupă. Știu, neamul nostru are sînge scitic în vine. Datorii avem însă, ca și ceilalți...

Membrii sfatului schimbă între ei priviri fugare. Nu credeau că lucrurile se vor întoarce astfel. În piață, cetățenii se mirau, se întrebau, vorbind înăbușit în barbă.

— Ascultați, locuitori ai Olbiei! Adunarea și sfatul vor vota hotărîrea lor. Răspunsul îl vom duce macedonenilor acum, chiar acum, nu mîine dimineață. Cine socotește că-i bine să ne supunem lui Alexandru?

Teles își roți privirea peste mulțime. Se ridicară puține mîini, printre care și una din rîndul arhonților. Apoi, în grabă, toate se traseră-napoi. Cînd Teles întrebă apoi cine nu dorea închinarea cetății, mîinile flutură, ridicîndu-se în întreaga piață.

Spre noapte, sfatul se întruni iarăși. Dintre strategii era prezent numai Calapos. Ceilalți stăteau pe lîngă porți, lîngă oșteni și meșteșugari, să vadă armele care erau destinate de zei să se înfigă, pentru-ntîia oară, în cei care vorbeau o limbă apropiată de a lor, dar le erau dușmani acum.

Teles vorbea nobililor din sfat, care-l ascultau cu înfrigurare, schimbînd rar vorbe între ei.

— Ce hotărîm, cinstiți olbieni ? Să-i cerem, credeți că e bine, ajutor lui Ticos, regele alazonilor ? Sciții ne vor ajuta, cum ne-au ajutat în scurtele răzazuri de pace pe care le-am avut cu ei. Noi cîți ostași buni de luptă avem, Calapos ?

— Patru mii, mărite arhonte. Sciții ne pot da tot pe atîta. La nevoie îi putem folosi și pe sclavi, căci știu a mînuî destul de bine armele.

— Sclavii nu trebuie să pună mîna pe arme, Calapos ! Se pot alătura dușmanilor noștri !

— Să-i punem să care bolovani la turnuri și să ducă mîncare și apă soldaților, vorbi Managa, care stătea rezemat de o coloană, aproape de ușa sfatului.

— Mixelenii și callipizii iar au trimis un om, cerînd cu obrăznicie să le dăm aceleași drepturi ca și celorlalți cetățeni ai Olbiei.

— Sclavii se agită !

— Ne putem aștepta la trădare, spuse Danus.

— Solii sarmați au venit și ei, să le dăm daruri pentru rege. Trufașul sol ne-a amenințat că ne atacă, venind în ajutorul macedonenilor, spuse Teles.

— Ce facem ?

— Ne rămîne o singură cale de scăpare. Iată ce vom face...

Membrii sfatului se pregătiră să-l asculte cu atenție.

Cînd soli generalului Zopyrion primiră răspunsul adunării și al sfatului, se depărtară în goană de cetate, aruncînd vorbe de ocară. Ostașii cetății s-au îndreptat spre ziduri.

Olbia se pregătea de luptă cu dușmanii.

Unde a pierit mîndria de altădată a cetății? Unde sînt cîntecele de slavă și de mulțumire aduse zeilor, o dată cu jertfele bogate? Răsună acum alte cîntece, de jale și amărăciune. Zadarnic se aduc noi jertfe zeilor, mîndrului Zeus, lui Apollo și Demetrei, ocrotitorii cetății. Macedonenii bat cu armele în ziduri. Spărturi adînci își cascade gurile negre la temelia lor. Femeile își caută bărbații printre mormanele de leșuri care trimit prin rări mirosuri apăsătoare, izvoare de boli. Copiii își strigă părinții, soțiile îmbracă giulgiul morții, bătrînii își plîng fiii, sprijinatorii ultimelor clipe.

Generalul Zopyrion trimite din nou soli de închinare, dar oblienii așteaptă încă. Mai au o nădejde: Ticos.

Regele alazonilor nu dă însă nici un semn. Zadarnic privesc străjile din turnuri în zarea de dincolo de Boristhenes. Macedonenii au ocupat portul, iar corăbiile olbienilor, rămase acolo, ard cu vîlvătăi mari, lemnele lor sfîrșind greu de apă. Șobolanii din pîntecele vaselor alcargă îngroziiți dintr-un ungher în altul. În cetate, oamenii se tîrăsc cu greu, căci au ajuns ca umbrele de slabi. Soldații murmură, hrana le e din zi în zi mai

puțină. Răniții mor în locurile unde au primit lovituri de spadă sau de lance. Ostașii abia mai reușesc să-i dea peste cap pe macedonenii care încearcă din răspuțeri pe turnurile de atac, să se ridice pe ziduri. Porțile, ciuntite, se clatină.

Iar în mijlocul cetății... în mijlocul cetății canalele poartă ape tulburi, cu miros greu, de morți și putregai...

Au trecut zile destule de când a început asediul și, curînd, curînd zidurile se vor nărui, o dată cu porțile subrezite. Zvonuri de trădare își fac loc, încetul cu încetul.

Să fie oare numai zvonuri ?

Cîțiva locuitori, bănuți de a fi încercat să ia legătură cu dușmanul, fură uciși cu pietre, iar casele lor arse pînă la temelii.

Sclavii umblă nestingheriți prin cetate, după hrană, căci stăpînii nu vor să le dea de mîncare, socotindu-i mai prejos decît vitele de muncă.

Teles și ceilalți membri ai sfatului, încovoiați parcă de ani, trec pe la ateliere, cercetează meterezele, îmbărbătîndu-i pe meșteri și pe ostași. Teocritos și-a părăsit atelierul, îmbrăcînd armura făurită de prietenul său, Cleinos. Frizeria lui Nadilis, din mijlocul cetății, s-a închis. Bărbile au crescut, mustățile la fel. Foarfece au toți pe acasă, dar acum n-au timp. Ziua trece, chinuitoare, zeul Apollo mîngîie fețele oamenilor, dar nici unul dintre ei nu mai ridică privirile spre cer. Managa, Aristomahos, Danus, strategul Calapos, ceilalți strategii și arhonți privesc întrebători la Teles. Acesta cugetă adînc îngrijorat.

„Hrana e pe sfîrșite. Din mîndrii ostași ai cetății doar cîteva sute mai sînt buni de luptă. Primejdia unei răscoale a sclavilor ne amenință oricînd. Ticos nu dă nici un semn. Oare e timpul ?”

Da, e timpul, Teles, căci sclavii hămesiți de foame au în ochi priviri de fiare flămînde. Murmurele lor răzbat pînă aproape de sala sfatului. Mixelenii și callipizii s-au retras și așteaptă. Datornicii, care pînă mai ieri își ascundeau de trimișii meristailor¹ hrana pentru ziua următoare, rod rădăcinile ierburilor uscate și coaja copacilor. E timpul, pînă nu e prea tîrziu !

Toți privesc la Teles care se plimbă cu pași mari, de colo pînă colo, frămîntat de gînduri grele.

— Vesteste pe toți membri sfatului și pe cei ce mai sînt în viață, din rîndul adunării poporului, să se strîngă în agora ! rostește deodată primul arhonte, adresîndu-i-se lui Managa. Aveți grijă să nu slăbească însă apărarea, mai ales la porți !

În piață apar, singuri sau în grup, cei chemați de stat. Privirile lor sînt deznădăjduite, posomorîte. Ce au hotărît fruntașii Olbiei împresurată de dușmani ?

Un scrib desfășoară o coală de pergament și citește, cu glas uscat, puțin răgușit :

— *Decret al Sfatului și al Poporului cetății Olbia. Sub președinția lui Teles, Calapos și Danus.*

¹ Meristai = demnitari financiari.

Intrucît cetatea noastră, asediată de generalul Zopyrion, guvernatorul Traciei, din porunca regelui Alexandru al Macedoniei, nu mai poate ține piept multă vreme, căci foamea a cuprins toată suflarea, iar ostașii se împușinează pe zi ce trece, Sfatul și Poporul au găsit cu cale să încuviințeze ca străinii de cetate, callipizii și mixelenii să primească drepturi egale cu ceilalți oblienii. A mai hotărît să ierte datoriile celor care nu și le-au plătit pînă acum. Sclavii devin oameni liberi, stăpînii lor și membrii sfatului fiind obligați să le dea hrană, după care vor fi înarmați și trimiși să apere cetatea...

În agora tăcerea e deplină. Mulți dintre cei care ascultă nu-și cred parcă urechilor.

— ...Conducerea cetății se va îngriji ca prezentul decret să fie săpat pe două lespezi, din care una să se așeze în agora, în fața porticului, iar cealaltă în preajma altarului lui Zeus.

Scribul strînge pergamentul, umezindu-și buzele. Membrii sfatului privesc în ochii adunării. Sclavii, aflați întîmplător în piață, clipesc din ochi și-și îndulcesc privirile. Libertate ! Libertate ! Ochii lor oglesc pe deplin ceea ce simt în suflete. Într-o parte, Teocritos zîmbește larg, cu bratul sănătos rezemat de un copac lipsit de coajă.

Noaptea, care trece încet, aduce o umbră de speranță. Oblienii, prinzînd mai mult curaj, au cutezat să deschidă porțile, lovindu-i pe dușmani.

În primele rînduri, cu piepturile goale, luptă foștii sclavi, mînuind cu dibăcie armele. Pe mulți dintre ei moartea îi ajunge fulgerător. Dar acum sînt oameni liberi. Dușmanii, buimăciți, părăsesc porțile.

Deasupra fluviului Hypanis plutea o ceață subțire, ea un vâl străveziu, dincolo de care abia se zărea cetatea Olbia, înaltă, de culoarea cenușei.

Se auzeau glasuri și zăngănit de arme, sfiorăituri de cai și urlete înfundate.

Geții, ascunși în tufișurile de lîngă mal, priveau spre cetate.

— Bătălia a început de cîteva zile, spuse Munda, stînrul get, cu ochiul vătămat.

— Grecii vor fi copleșiți de numărul dușmanilor, adăugă Namag, tatăl său, un războinic mărunt la statură, dar vînjos, cu fața crestată adînc de dungile trase de ani.

Strînse mînerul săbiei scurte care-i atîrna la șold și mai rosti :

— Să-i vestim pe greci totuși că le venim în ajutor. La lăsarea nopții să încercăm să ne strecurăm pînă la cetate.

— În toate colțurile sînt macedonenii, adaose Nad.

— Mai întîi să aflăm cîți estași au străinii, nobile Namag, i se adresă Reciper, căpetenia.

— Le cunoaștem graiul și eu și Roltes.

Un alt get de alături, mărunț și el, dar cu barba de-un cot, subțire și ager în mișcări, de-o seamă cu Namag, întoarse capul spre el.

— Cine se încumetă să pătrundă în tabăra lor ? Străjile stau cu ochii ațintiți în tot locul...

— Nu se așteaptă la un atac dinspre Soare-apune.

Tison, de-alături, de lângă fiul său, se ridică dintre ierburi, după ce rosti aceste cuvinte, privind cu înțeles la Reciper.

— La lăsarea întunericului ne vom apropia de tabăra lor.

— Merg eu, nobile Reciper.

— Tu, Munda ?

— Da.

— Merg și eu, spuse Namag.

Cînd noaptea se așternu, neagră ca smoala, trei umbre se strecurară cu grijă, spre tabăra dușmană. Străjile macedonene se plimbau în apropierea oastei necutezînd să se îndepărteze prea mult. Dar cine știe ce ascunde întunericul !

Munda, pîndind clipa cînd ostașii se depărtară mai mult unul de altul, se repezi asupra celui mai apropiat lui, pe care-l ochise încă din iarba înaltă, trîntindu-l la pămînt și cu repeziciune îi înfipse pumnalul în grumaz. îl lasă moale și cald, în iarbă, să-i îndoiaie vîrfurile cu ultima răsufflare.

Namag și Reciper făcuse la fel de petrecanie, fără zgomot, la alte două străji din apropiere, apoi tîrîră toate cele trei corpuri spre tufişuri.

Străjile rămase nu simţiră nimic. Întunericul nu lăsa să se vadă nimic mai încolo de două picioare depărtare. Dezbrăcîndu-i de armuri, geţii îşi scoaseră vestimenta, schimbîndu-le cu cele ale duşmanilor amuţiți.

Namag, lăsîndu-i pe Munda și Reciper, alături de care se ivise și Roltes, la marginea taberei adormite, se strecură printre corturi, cu oarecare fereală, deși armura îmbrăcată îl apăra de orice bănuială.

Ajunse lîngă cortul cel mare, din mijloc, privi în jur, spre a se convinge dacă nu-s pe-aproape alți ostași, apoi cînd se încredință că singurul rămas aproape adormit, după felul cum ținea sulita, mai înaintă. Se apropie de pînza cortului, atît cît să vadă și să audă glasurile duşmanilor. Era așa cum bănuise. Comandantul și alte căpetenii stăteau la sfat și auzi lucruri care-l făcură să nu sufle.

După un timp, măsurat de dunga alburie ce se ivea încet dinspre Soare-răsare și de înceata, dar clara limpezire a cerului, getul se tîrî înapoi. Aflase destule ca să știe ce să facă de-acum.

Zorile îl găsiră treaz, amestecat printre ostașii care se trîntiseră pe lîngă corturi, afară în răcoarea dimineții...

— Generale, un ostaș vrea să-ți vorbească fără întârziere. Zapyrion, cu ochii trași de nesomn, îi făcu semn lui Zenon, comandantul cavaleriei, să-l lase pe ostaș în cort.

Macedoneanul se înclină în fața generalului, și fără să rostească o vorbă îi întinse o fibulă-agrafă de prins veșmintele.

Zopyrion îl privi, întrebător.

— Am găsit-o la marginea taberei. În iarbă sînt urme groase de sînge.

— Cine era de strajă acolo ?

— Leonatos, carianul. Ostașii din apropiere spun că mai lipsesc două dintre străji. Am cercetat prin jur, dar n-am mai găsit nimic. Leonatos nu e nicăieri, degeaba l-am strigat.

Zopyrion, privind obiectul, îl întoarse pe toate părțile.

— Generale, îndrăzni ostașul, unul dintre soldați spune că asemenea agrafă a mai văzut, dar la geții de lângă Donaris, cînd l-a însoțit pe Alexandru în campania împotriva tribalilor. Era din aur, ca și acesta. Și alți, ostași spun că numai tracii istrieni poartă asemenea podoabe.

— Ați cercetat și malul riului Hypanis ¹ ?

— Da, generale.

¹ Hypanis = numele antic al Bugului, pe al cărui mal dinspre vest se afla cetatea Olbia.

— Mai căutați, deși nu cred că geții s-ar fi încumetat să se apropie de tabăra noastră. E cale lungă de la ei pînă la Olbia. Zenon, dă ordin să se dubleze străjile de noapte. Și nu uita, trimite ostași să cerceteze bine pădurea.

Comandantul cavaleriei se înclină în fața lui Zopyrion și ieși din cort, împreună cu ostașul înspăimîntat de cele auzite în preajma superiorilor.

— La moarte cu el ! La moarte !

Strigătele se auzeau tot mai aproape de încăperea unde se ținea sfatul.

Teles se ridică obosit de pe scaun și deschise larg fereastra. O mulțime de oameni se apropiau de clădirea sfatului cetății. Se vedeau brațe agitîndu-se și fețele mîniate ale celor care strigau ca turbați.

Aristomahos pătrunse în sală, gîfîind.

— Ce-i, astinomule ?

— Mărite Teles, un negustor a dosit cereale într-o groapă din curtea casei sale, dar unul dintre foștii sclavi ai lui a dat de veste poporului. Ostașii abia l-au scăpat de moarte.

În încăpere mai intrară cîțiva oameni, printre care Teles îl zări și pe Teocritos.

— Ce vreți ? întrebă arhonte.

Oamenii se opri ră nehotărîți, dîndu-și coate. Teocritos, înaintînd un pas, se propti în fața conducătorului Olbiei.

— Sfatul a hotărît ca toate rezervele cetăţii să fie aduse în magazia din agoră, pentru a se împărţi zilnic la toţi locuitorii ei. Negustorul Poras a nesocotit voinţa maimarilor cetăţii şi a ascuns prisosul. În Olbia au dispărut şi şobolanii, iar Poras cu ai lui se îmbuibă. Oamenii cer pedepsirea lui cu moartea.

— Unde e Poras ?

— Îl păzesc ostaşii, altfel... şi Teocritos făcu un semn, agitănd pumnul uriaş.

— Sfatul îşi va spune cuvîntul. Acum puteţi pleca. Trimişii ieşiră nu prea mulţumiţi. Strigătele se potoliră şi mulţimea se împrăştie încet, care încotro.

— Managa, spune-le ostaşilor să-l păzească bine pe Poras. Netrebnicul ! Asta ne mai lipsea acum, scrişni, plin de mînie, Teles. Abia am respins noul atac al macedonenilor...

— Mulţimea a dat năvală, curăţînd ascunzătoarea de ultimul bob de grâu. Vreo cîţiva au fost striviţi în încăierarea de acolo. Casa lui Poras a fost devastată !

— Pentru cîtă vreme mai avem provizii ?

— Nu ne mai ajung nici pentru două zile. Străzile sînt pline de morţi, cu burţile umflate. În curînd molima va cuprinde toată suflarea din cetate.

— Ştiu, Aristomahos, ştiu. Dacă alazonii nu ne vin în ajutor tare mi-e teamă că va trebui să închinăm Olbia...

Pe scări se auziră din nou pași grăbiți. Strategul Calapos, plin de sudoare amestecată cu sînge, intră în sală, rostind :

— Luptătorii de la porți mor ca muștele. Macedonenii au făcut spărturi mai largi în ziduri și poarta cea mare. Sclavii eliberați cer de mîncare.

— Au secat mai toate fîntînile, adăugă Aristomahos.

— Știu și asta, astinomule, îl repezi Teles. Văd totul, căci pentru asta m-a ales cetatea în fruntea ei.

— Cetatea nu mai are zile multe de trăit, adaosă Calapos, ștergîndu-și fața murdară.

— Tu vorbești de zile, Calapos ?! Eu mă gîndesc la ore ! Ce-o să facem ? izbucni prim-arhonte.

— Am făcut tot ce se putea face, Teles.

Trufașul Zopyrion va călca peste grumazurile noastre, căci n-avem altă scăpare. Vom preda cetatea. Mîine în zori, vom trimite solie de închinare generalului. Deocamdată nu spuneți nimic luptătorilor. Puteți pleca acum...

Rămas singur, Teles ridică privirile spre boltă :

— Unde sînteți voi, zei protectori ai Olbiei ? Nu v-am adus destule jertfe ? Unde sînteți oare ?!

...Dar la strigătele deznădăjduite ale primului arhontă nu răspunse nimeni. I se păru numai că pereții reci prind parcă viață, năruindu-se asupra lui. Își cuprinsese capul în mîini și se prăbuși, cu glasul înneecat, pe lespezi.

Namag așteaptă să vină noaptea, pentru a se strecura la ai săi. Se ținuse tot printre cei care asediau zidurile, dar cît pe-aci să fie ucis chiar de mîna celor pe care geții voiau să-i ajute. Cine știa că sub armura lui dușmană, Namag purta cămașă aspră, țesută din lînă ?!

Getul se tîrî printre străji, și socotind că a ajuns destul de departe, ca să nu fie auzit, șuieră.

Din ierburi se ridicară cîteva umbre, apropiindu-se cu teamă.

Îi recunosc pe Roltes și pe Munda.

— Macedonenii vor să dea un nou atac în zori. O corabie de-a lor e gata să plece spre Bosfor, să ceară ajutor. În noaptea asta voi încerca să intru în cetate și să-i vestesc oricum pe oblieni.

— Merg și eu cu tine, tată.

Namag ridică privirea spre Munda, cercetîndu-l.

— Nu ți-e teamă ?

— Nu, tată.

— Dacă vei fi prins ?

— Voi ști să mor. Ți-aduci aminte ce mi-ai spus, în urmă sînt de-acuma destule primăveri. Mi-ai arătat atunci și locul unde au fost arși geții și tribalii uciși în luptă pentru Zimidava : „Să lupți pînă la moarte, copilul meu, să-ți aperi cumsecade pămîntul“. Așa ai spus atunci, și eu n-am uitat, tată ! Dacă macedonenii te vor prinde, cine îi va vesti pe grecii din cetatea Olbiei ?!

— Bine, fiule. Mergi cu mine. Și-acum să-l vestim pe

Reciper, să-i spun ce-am auzit de la dușmani. Tu Roltes, rămâi aici, ți-l voi trimite neîntârziat și pe voinicul Nad.

Tatăl și fiul se strecoară printre corturi, oprindu-se din când în când, cercetînd bănuitor. Cîțiva ostași macedoneni stau neclintiți pe lîngă ziduri. Sînt foarte odihniți, căci străjile în acea noapte n-au luat parte la atac. Și e greu să intre în cetatea înconjurată.

— Hai, Munda, șopti scurt Namag, pregătește-te. Îl lovești pe cel de lîngă spărtură. Eu mă îngrijesc de celălalt. Ca o panteră Munda se aruncă asupra ostașului, lovindu-l cu pumnalul bine ascuțit. Macedoneanul, fără să se-aștepte la un atac din spate, se prăbușește lovit de moarte, dar în căderea lui îl trage și pe Munda după el, prinzîndu-i dedesubt piciorul. Celălalt ostaș, simțind parcă ceva, se întoarce chiar cînd Namag se pregătea ca să-l ucidă. Uimit de vederea ostașului străin, străjerul scoase un strigăt, gîduit de spaimă. Și nu mai putu să se ferească, căci Namag îi și înfipse arma scurtă în gură. Dar strigătul, pe care străjile îl auziră în apropiere, le-atrase iute către porți. Alți luptători macedoneni ieșiră de prin corturi, făcînd neașteptată larmă.

— Fugi, Munda, fugi, strigă cu teamă-n suflet Namag, ducîndu-se spre poartă. Ochi spărtura și-abia reuși să se strecoare într-acolo din cauza armurii care-l încurca. Aproape se dădu peste cap, rostogolindu-se pe pietrele din spatele porții.

Luptătorii olbieni, treziți din scurtele lor clipe de odihnă, se ridicară ca loviți. Dincolo de zidurile cetății

răsunau strigăte, se auzeau arme lovind cu-nversurare. Ce se întâmplase ? Le soseau ajutoarele sau macedonenii hotărîseră să-i atace chiar în puterea nopții ? Il văzură însă pe Namag, ridicîndu-se și se repezîră asupra lui, gata să-l străpungă.

Getul abia putu să se ferească de armele îndreptate asupra-i.

— Nu mă loviți ! Vă sînt prieten ! Duceți-mă la Teles, conducătorul vostru !

În fața lui Teles și a celorlalți, treziți din somnul furat nopții, ostașul își leapădă armura grea, rămînînd într-o cămașă despicată în părți. O curea lată de piele, îi încingea mijlocul. Își scutură pletele strînse de coiful pe care-l aruncă cît colo, pe plăcile de piatră. Olbienii îl privesc întrebători pe străin, căci își dau seama, după cele ce-l învestmînta, că nu-i macedonean.

Namag, trecîndu-și mîna prin părul de-acum încă-rumțit, plin și de praf, și de sudoare, i se adresează lui Teles :

— Am încercat ieri să pătrund la voi, în timpul atacului, dar cît pe-aci era să mă omoare chiar ostașii voștri. M-am strecurat apoi între ostașii lui Zopyrion, luînd armura asta unui oștean... ucis.

Cunosc și graiul vostru, căci am umblat în multe locuri, cu felurite treburi, și Namag își ascunse în barbă un surîs trist. Sînt get de neam, de lîngă Alutus, apa

care se varsă în marele Donaris și ale cărui unde bat
țărnișul pe care-i așezată cetatea noastră, Zimidava.

Membrii sfatului rămaseră câteva clipe mirați peste
măsură. Ce căuta acest get tocmai aici ? L-au trimis zeli,
sau e-o iscoadă a dușmanilor ?

Getul continuă :

— Am colindat ținuturile geților, cu frații mei și-am
ridicat neamurile noastre din deal și din cîmpie, vestin-
du-i de primejdia ce vine dinspre Tracia ; căci veștile
zboară ca păsările cerului... Dincolo de râul Hypanis
așteaptă oastea noastră getă, adunată de pe întinsul a
șase râuri. La semnul meu se vor porni înapoi, să-i ni-
micească pe dușmanii voștri și ai noștri.

Obosit parcă, Namag rămase tăcut câteva clipe.

Teles, tulburat, îl privi, se uită pe rînd și la ceilalți,
apoi îi făcu semn să mai vorbească.

— Macedonenii dau de-acum semne de slăbiciune.
Hrana le e pe terminate. Corăbiile trimise după alte
provizii li s-au întors aproape goale — cele care s-au
mai întors — fiindcă furtuna le-a prins pe apa noastră
mare. Zopyrion a îndreptat soli către regele Bosforului,
spre Soare-răsare. Înapoi, peste marele fluviu, nu pot
trece acum, căci acolo s-au ivit călăreții sciți și geți, iar
furtunile și ploile bogate au umflat apele, greu de tre-
cut acum.

— Regele Bosforului ne e dușman, spuse Managa cu
îngrijorare.

— Solii macedonenilor zac pe fundul Pontului

Euxeinos. Căpetenia noastră a trimis luptători pricepuți pe corabia plecată spre Bosfor. De acum ea se află în mâinile noastre.

— Nu știi câți oastași are Zopyrion ?

— L-am auzit pe general lăudându-se că puhoiul de treizeci de mii de soldați ai lui va îneca cetatea voastră. Mulți dintre ei au pierit însă pe drum, venind înapoi. Alții au amuțit în zilele acestea, sub ziduri, sau în corturi, loviți de mîna voastră.

— Așteptăm ajutor și de la Ticos, regele alazonilor.

— Oamenii pe care i-ați trimis la alazoni au fost prinși de ostașii generalului și uciși în chinuri groaznice.

— De-aceea n-am primit noi nici o veste, vorbi, după o clipă, Danus. Poate că Ticos nici nu știe de primejdia care ne paște...

— Am trimis vestitori și ieri la regele scit, spuse Teles.

— Scitii, dacă vă sînt prieteni și-au fost vestiți de-așa primejdie, nu vor sta liniștiți deoparte, mai ales că din încăierare ei au de tras foloase. Zopyrion vrea să atace mîine-n zori. A aflat prin iscoadele sale pricepute că nu mai aveți hrană. Nici el n-o duce tocmai bine. Ostașii-i sînt sfîrșiți de oboseală, iar mîncarea-i puțină. Ieri, cîteva bărci pline cu hrana adusă de corăbiile care nu puteau trage la mal, din cauza adîncimii mici, s-au scufundat în valuri.

— Zeii te-au trimis la noi, nobile get, îi spuse Teles, abia stăpînindu-și bucuria. Noi membrii sfatului hotărîsem să predăm cetatea azi în zori...

— Noi ne închinăm la alți zei, conducătorule. Avem nevoie de unelte lucrate de meșterii voștri, armele făurite de voi, vasele și uleiurile aromate ne sînt de mare trebuință. Dacă macedonenii ocupă cetățile grecești, cu cine vom mai face schimburi? Dacă dușmanii sînt înfrinți, vrem să vă avem oaspeți la așezările geților de lângă Donaris. Avem și noi, din belșug cereale și vite, lemne pentru corăbii și faguri parfumați, de albine!

— Cum te numești, străinule? întrebă Managa curios.

Un zîmbet flutură iarăși în colțul buzelor getului. Ridică privirile ca și cum n-ar fi văzut capetele celor din sala sfatului și rosti încet și rar, ca o amenințare parcă, fără a auzi întrebarea olbianului Managa.

— A venit vremea să se împlinească jurămîntul, așa cum l-am rostit pe osemintele arse ale geților uciși la cetatea noastră Zimidava, în urmă cu multe primăveri.

Tăcu o clipă, apoi văzînd că fruntașii cetății așteaptă să-și rostească numele, getul răspunse simplu.

— Frații mei de lângă Donaris mă numesc Namag. Fiul meu, dacă n-o fi pierit, e prins acum de dușmani. Plec la ai mei, căci oastea getă trebuie să se orînduiască de luptă. Ostașii voștri să vegheze pe zidurile dinspre miază-noapte. Cînd macedonenii se vor îngrămădi destul la porți, să ne vestiți prin focuri.

Tabăra macedoneană, trează, era plină de larmă. Încă nu aflaseră toți ce se întîmplase peste noapte.

Pe Munda, rănit îl duc doi ostași, ținându-l strâns să nu le scape. În spatele lui se află încă vreo câțiva din cei care l-au prins. Acest străin, îmbrăcat în armura lor macedoneană a mai ucis doi din străjeri, pînă au reușit să-l pună la pămînt.

Generalul, mîniat, îl așteaptă în fața cortului. Două făclii luminează locul, înconjurat de ostașii tare curioși.

— Cine ești tu, se adresează generalul prinsului.

Acesta ridică privirea și-l fulgeră pe comandant cu o căutătură în care se citea doar ură.

— Tu mi-ai ucis atîtea străji ?

Munda tace.

— Vorbește, cîine !

Zopyrion se înfurie cu fiecare clipă de tăcere a prizonierului și strigă :

— Dați-i jos armura !

Toți scot strigăte de uimire. Prizonierul e îmbrăcat ca barbarii de lîngă Istros...

— E get, generale, îl cunosc după veșminte, rostește sigur un oștean mai bătrîn.

La lumina faclelor, chipul prinsului pare neclintit. Ostașii macedoneni vor să se repeadă la el. Zopyrion le face semn de stăpînire. Au timp destul ca să-l ucidă. Acestui tinerel, căci e tînăr, deși părul i-a acoperit cu totul fața, îi va hărăzi o moarte care să servească drept pildă pentru toți îndărătnicii din cetate.

— Nu vrei deci să vorbești ! Țineți-l sub pază bună, lîngă mare, aproape de corăbii. Va muri mîine, în mij-

locul cetății, alături de grecii netrebnici. Menandru, se adresa apoi generalul unuia dintre căpeteniile aflate lângă el, ia câțiva oameni și caută prin împrejurimi, să nu se afle și alți barbari de ai acestuia.

— Pui de lup, frații tăi din stepă îți vor rupe stîrvul cu colții, iar corbii îți vor mînca ochii blestemați !

Munda întoarse capul, simțind rînjetul macedoneanului. Era sfîrșit. Spatele îi era vîrgat de loviturile primite, iar funiile groase îi strînseseră nemilos încheieturile. Știa că va muri, dar nu-i părea rău de ceea ce făcuse. Se întreba dacă tatăl său o fi ajuns la olbieni. „I-o fi vestit pe greci ?” Își alungă însă îngrijorarea asta. Macedonenii l-ar fi întrebat de el, dacă știa că nu fusese singur. Și gîndurile-i fug apoi la Omina, fiica lui Reciper. Cît îl rugase să nu plece ! Dar nu, nu putea face altfel...

Noaptea îi răcori fruntea, iar vîntu-i aduse în nări mirosul sărat al apei. Trase cu sete în piept aerul rece, aerul ultimei nopți pe care o mai avea poate de trăit. Încercă să stea treaz, legănat o dată cu corabia mișcată de valuri. Zorile se vor apropia, curînd, curînd.

Macedoneanul, încercîndu-i încă o dată legăturile, se întinse pe puntea corăbiei, lângă prizonier. Era și el istovit, căci loviturile primite în timpul bătăliei de peste zi îi lăsaseră răni dureroase. Un gînd îi trecu și lui prin minte : „Ce face oare micul Calis ? Dar femeia mea ?” Se mai uită o dată la prizonier, apoi închise ochii. Încercă să nu

adoarmă dar, nu peste multă vreme sforăia în lege. Deodată, deasupra punții mici, se săltă un cap bărbos care privi, fără să se miște, spre Munda, apoi spre strajă. Făcu un semn, jos, înspre valuri. Alături de el răsări încă un cap. Primul se săltă cu grijă, urcînd pe corabie. Ochii, cu pleoapele aproape strînse, îi jucau, ca două luminițe, într-o parte și-n alta. Tovarășul său îl urmă, cu mîna dreaptă încheștată pe-un pumnal care luci pentru cîteva clipe în unda apelor. Încet, ca Munda să nu-i simtă, se apropiară de el. Macedoneanul visa de-acum ceva, căci rămăsese nemișcat, sforăiturile tăcînd și ele.

Și ca un fulger, mîna cu pumnalul se abătu asupra paznicului, lovindu-l drept în ceafă. Ostașul, icnind scurt, se prăvăli într-o parte, apoi bolborosind ceva, rămase nemișcat pe punte.

Celălalt se repezi la prizonier și punîndu-i mîna la gură, tăie în grabă legăturile.

Munda, care adormise pentru puține clipe, se trezi. Își simți mîinile și picioarele eliberate. Deschise ochii și văzu cu uimire o față cunoscută. Roltes ! Și Nad ! Cei dragi l-au salvat ! Cum de aflaseră că macedonenii l-au adus pe o corabie, la țărmul mării ?!

— Unde e tatăl meu ? întrebă cutremurat Munda.

— N-avea grijă, e în tabără. Ne-a povestit tot ce s-a întîmplat. Abia am reușit să-l facem să se odihnească puțin. Ne-am strecurat ca și voi, la macedoneni și-am văzut unde ai fost dus. Hai, grăbește-te. Tison așteaptă în barcă, lingă corabie.

Peste puțină vreme, vislele loviră ușor apa. Depărtându-se de corabie și de tabăra macedoneană, barca se pierdu în ceața lipită parcă de undele Pontului Euxinos.

Înainte de ivirea zorilor, tabăra macedoneană era trează. Căpeteniile, chemate de Zopyrion, merseră din cort în cort, după ordinul generalului, să le spună ostașilor să fie pregătiți de luptă în zorii zilei.

Falanga, fala oștirei, călăreții, turnurile de asediu, toate sînt gata să atace la porunca generalului. Un pîlc de călăreți, conduși de Polidor, nepotul lui Zopyrion, se îndreptase încă în puterea nopții spre colțul cetății dinspre fluviul Hypanis. Acolo, ostașii aveau ordin să dea năvală pentru a abate atenția olbienilor de la poarta cetății, unde voia să izbească comandantul, cu grosul oștirii sale.

Cînd cerul începuse abia a se lumina, o trîmbiță vesti începerea luptei. Polidor, înconjurat de călăreți, se apropie de locul unde trebuia să atace. Macedonenii din spațele lor purtau scările înalte, pentru asaltul la zidurile care păreau mai șubrede acum, după atîtea lovituri. Străjile cetății, neașteptîndu-se la atac din partea aceea, începură să strige alarmate. După ele, începură să strige și ostașii care se odihneau, cu armele lîngă ei, aproape de turnurile înalte.

Teles, treaz, trimise după strategul Calapos. Era neli-niștit de strigătele care se îndeseau.

— Ce s-a întâmplat, Calapos ?

— Atacul a început. Macedonenii au năvălit spre colțul cetății și încearcă să se urce pe ziduri cu ajutorul scărilor.

Teles privi într-acolo. Îi vedea pe luptătorii dușmani, sus, pe ziduri, apărînd peste tot, cu coifurile strălucitoare. Mulți dintre ei se îndoiu de mijloc, loviți de moarte. Olbienii îi prăvăleau dincolo de ziduri, sau îi trăgeau în cetate, spre a-i lovi mai lesne.

— Trimite o parte din oșteni acolo.

— Nu dăm semnalul ?

— Încă nu e timpul, mai rezistăm o vreme. Ostașii să aibă însă făcliile pregătite, gata să dea de veste.

Lîngă Teles apărură un oștean.

— Mărite arhonte, numărul dușmanilor de lîngă colțul cetății e tot mai mare. Abia am izbutit să dăm peste cap cu scări cu tot, pe cei care se urcaseră pe ziduri.

— O parte dintre apărătorii de la porți să meargă acolo.

Ostașul se înclină în fața primului arhonte și dispărură în goană.

Zopyrion, care se uita spre porți, observă mișcarea pe care o săvîrșiseră olbienii. Îi făcu semn lui Zenon, conducătorul cavaleriei grele, și porni în grabă spre porți. Celelalte căpetenii îl urmară îndeaproape.

Cînd olbienii înțeleseseră planul generalului, era prea tîrziu. Macedonenii proptiră în porți mașinile de asediu, izbind cu putere. Drugii de fier, care sprijineau intrarea

în cetate, începură să se clatine. Alte noi spărturi se iviră în lemnul porților. Macedonenii dădură un chiot de izbîndă, întetîind atacul. Loviturile se repetau, producînd alte și alte găuri în porți. Ostașii generalului izbeau mereu, fără oprire.

Teles, înștiințat de noul atac din fața porților, îl strigă pe Calapos, dar acesta era lîngă ziduri, acolo unde reușiseră să se urce deja ostașii macedoneni. Porțile, slăbite din încheieturi și pline de spărturi, pîrîiră. Macedonenii loveau îndelung, cu forțe parcă înzecite. Cîteva sulii aruncate prin spărturi uciseră pe cei din spatele întăriturilor. Foștii solavi, care formau acum grosul apărătorilor, lipsiți de armuri, începură să dea înapoi. Teles apăru în spatele lor, îmbărbătîndu-i. Prea tîrziu însă ! Porțile, ciuntite, înclinate spre cetate, se desfăcură în două și ostașii macedoneni pătrunseră puhoi, trecînd peste sfărîmăturile lor ca peste un pod ai cărui stîlpi îl formau trupurile prinse dedesubt. Călăreții macedoneni, cumpănindu-și sulilele, le îndreptară spre trupurile, aproape goale, din jur. Încet-încet, apărătorii, simțind înfrîngerea apropiindu-se, dădură înapoi, pas cu pas. Nu mai era chip să ții piept cavalerilor înfășurați parcă în argint sclipitor, semănînd moartea acolo unde ajungeau cu armele lor.

În sunete puternice de trîmbiță, macedonenii pătrunseră adînc în cetate. Teles abia avu vreme să se ferească de o sulică, alergînd spre agora, unde mai erau cîteva sute de ostași odihniți. Era timpul să le facă semn geților, să vină.

Macedonenii nu izbutiră să înainteze și să ocupe tot, căci dinspre Hypanis, din dreapta cetății lovită de moarte, se auziră strigăte sălbătice, scoase din mii de piepturi. Zopyrion, care conducea atacul de lângă ziduri, întoarse capul, nedumerit. Ce era asta ? Cine scosese asemenea strigăte puternice ? „Oare getul prins era o iscoadă a barbarilor pe care i-a ascuns pădurile de lângă Hypanis ?“

Călăreții din spatele său se opriră din goană, privind tot în stînga cetății. Fețele lor, aprinse de focul izbînzii, își schimbă pe loc înfățișarea.

Lui Zopyrion nu-i venea să creadă. Dinspre fluviu, în goană năpraznică, se apropia o oaste străină. Generalul deslușește cu greu trupurile mici, dar bine legate, ale geților, aplecate pe coamele cailor, cu săbiile ridicate în aer. Roiuri de săgeți încep să plutească pe sus, șuierînd. Iată se văd și flamurile, capete de balauri fioroase care, străpunse de vînt prin gurile larg deschise, scot zgomote înfricoșătoare. Sînt geții !

Comandantul oastei macedonene poruncește tuturor celor care au intrat în cetate să se întoarcă, făcînd semn lui Zenon să apere aripa stîngă a armatei.

Din dreapta, izbucniră deodată alte țipete. „Ce-i asta, zei ? Altă primejdie se năpustește asupra noastră sau au sosit ajutoarele așteptate de la regatul Bosforului ?“

— Generale, din dreapta năvălesc sciții lui Ticos ! Ce facem dar ?

Zopyrion, descumpănit, nu știe ce să facă mai întîi. Geții îi învăluie aripa stîngă, sciții vin din cealaltă parte.

Hotărăște în grabă ca toți cei care au pătruns în cetate să se întoarcă. În neorînduială, ei zdrobesc trupurile celor căzuți. Aerul răsună de chiote, de zgomotele armelor care se ciocnesc, scoțînd scînteii. Săgețile, aruncate din două părți, se întîlnesc, pătrunzînd în trupuri și armuri cu zgomote seci.

Din cetate, în urma călăreților macedoneni, ies olbienii, îmbărbătați de ajutorul primit de la barbari. Cîteva sute de sclavi eliberați, luînd armele de la cei uciși, trec dincolo de ziduri, în afara cetății. După ei vin mixelenii și callipizii. Teles, Danus, Managa se află în frunte. Calapos, lovit de o sulită, cade de pe cal, scoțînd un strigăt care se pierde într-un gemăt din ce în ce mai slab, rămî-nînd încremenit pe pămînt.

Zopyrion stă în cumpănă. Degeaba strigă, degeaba amenință. Macedonenii, sleiți de puteri, dau tot înapoi. Generalul ordonă comandanților să-i mîne pe ostași spre stînga, către Tyras.

Ordinele nu mai sînt ascultate de nimeni. Macedonenii, încolțiți, nu se retrag în ordine, ci fug cu-adevărat, lăsînd pe cîmpul de luptă mii de morți și răniți. Nici Zopyrion nu mai are timp să se ducă spre corabia ce-l așteaptă, căci geții, învăluindu-i oastea, îi mîna de-a valma, fără să-i lase să se îndrepte către mare, unde le-au mai rămas cîteva bărci.

Munda lovește cu sete. Aruncă de pe umăr arcul, căci nu mai are săgeți. Trinite o sulită grea, luată de la un ostaș ucis, în pieptul altuia și trage sabia ce sclipește în

razele soarelui, încet-încet, în oglinda necuprinsă a mării.

Omina, care se află lângă el, lovește cât poate de tare. Veșmintele îi sînt pline de sînge, dar nu stă să se vaiete. Recîper și Roltes o păzesc de dușmanii care vor s-o doboare pe această fiică a geților, de a cărei mînă au pierit mulți ostași.

Munda întoarce capul pentru o clipă, privind-o cu admirație.

Iată altă femeie. E Tylia, prietena Ominei. Amestecată prin ostași, dușmani și prieteni, se oprește deodată. Descalcă și-i întinde brațul lui Namag, al cărui cal, lovit de-o sulită grea, a căzut, apucîndu-l sub el pe căpetenia geță.

În spate, printre geți, se văd și alte femei. Sînt văduvele celor uciși de oștenii lui Alexandru, la cetate, cu ani în urmă. Moartea nu le sperie, căci n-au altă dorință decît să-și însoțească bărbații în ținuturile cu viața veșnică.

Macedonenii abia mai lovesc, cei care mai stau sub urgia armelor. Zopyrion, cu restul oastei, gonește fără gînduri spre Tyras. Nu caută scăparea la cetate, unde știe că-l așteaptă moartea adusă de acești barbari, ci aiurea.

Geții au împînzit toată cîmpia, luminată puternic de soare. Cît vezi cu ochii numai mormane de leșuri, oameni și cai, arme și puzderie de săgeți.

Generalul zboară pe calul său rănit, spre codri îngălbeniți, care-i dau speranță. Spaima îi prinde parcă aripi pe umeri și celorlalți ostași îndemn la fugă.

Reciper face un semn. Ticos le face și el semn alazonilor.

— Opreți, geți, și sciți, și olbieni, dușmanul e zdrobit ! Să ne lecuim rănila ! Pînă în bîrlogul lui Zopyrion va simți încă puterea brațelor noastre !

De cîteva zile, resturile jalnice ale armatei lui Zopyrion gonesc spre Istros. Blestamate fie aceste pămînturi străine în care s-a prăpădit floarea oștirii sale ! Geții i-au ajuns din urmă a doua zi, ucigîndu-i alte sute de oameni. Ambiția i-a mai scăzut, dar cruzimea nu l-a părăsit. La ordinele generalului, locuitorii așezărilor întîlnite în cale sînt uciși, casele arse, gropile cu alimente jefuite, iar animalele, pe care nu le pot lua cu ei, omorîte cu sulitele.

Ostașii plecați în cercetare nu s-au mai întors. Stepa i-a înghițit cu totul.

Noaptea se lasă repede. Istrosul e însă aproape, dincolo de codrii nepătrunși, pe care soldații îl străbat cu greu.

Bine a judecat Zopyrion lăsînd un grup de ostași la bărci, lîngă sălciiile bătrîne din preajma fluviului. Oare va putea trece Istrosul dincolo, în ținuturile din apropierea Traciei ?

Aerul miroase a furtună, cerul întunecat freamătă, stourile de păsări tot zboară speriate.

— Grăbiți-vă, grăbiți-vă, strigă Zopyrion. Dar nu e nevoie de îndemnul său, căci ostașii, secătuiți de puteri, gonesc spre malul binecuvîntat. Iată primul braț al bătrînului Istros. Zopyrion face semn ostașilor să-și îndemne caii spre vadul de trecere. Dincolo de fluviu se întinde Sciția Mică¹, unde e scăparea.

Nici un dușman nu se arată ? Calea e liberă ? Așa se pare. Bărcile sînt la locurile lor. Se leagănă, bătute de vînt. Macedonenii descalecă, dînd drumul animalelor credincioase, condamnate să rămînă pe aceste meleaguri. Semnalul dat de ostașul din garda generalului celor lăsați de pază, rămîne fără răspuns. Unde sînt oare ? Nu mai așteaptă însă răspunsul lor întîrziat, Zopyrion suie ultimul în barca lui, alături de cei cîțiva comandanți scăpați din urgie. E mulțumit că are încă de ce se folosi în drumul către Tracia, dincolo.

— Mai repede, vîsliți mai repede, furtuna poate să înceapă dintr-o clipă în alta.

Și forțele naturii, deslănțuite parcă la îndemnul lui de fugă, își încep iute dansul lor sălbatic. Bărcile, jucării ale apelor, saltă pe valuri.

— Zeii ne-au părăsit, macedoneni ! strigă Zopyrion.

— Bărcile au fost găurite ! se aude glasul unui ostaș care, căzut în valuri, încearcă să înoate spre mal.

¹ Sciția Mică = nume dat de greci interiorului Dobrogei, pînă la Dunăre.

Vocea generalului e acoperită de tunetele asurzitoare. Zopyrion își simte picioarele ude. Apa pătrunde repede în barcă. Fulgerele despică cerul de la un capăt la altul. Fluviul trage în adâncurile lui bărcile grele de oameni și de apă, care-și apleacă vârful spre apele tulburi. Malul e aproape, dar puțini sînt cei care ajung la el. Picioarele alunecă pe pămîntul ud, sătul de apă. Ostașii, orbiți de ploaie, fug din răspuțeri, departe de apele zbuciumate.

Pe malul părăsit de macedoneni, printre copaci, geții lui Reciper privesc cu ură. Au fost mai iuți de picior, căci vîntul prielnic i-a purtat mai repede de la Olbia, pe corăbiile lor, spre gurile marelui Donaris, decît i-au purtat cail pe dușmani.

A judecat bine Roltes. Zeul apelor i-a pedepsit el însuși pe macedoneni care n-au pierit, ajunși de brațele lor. Străjile lăsate de Zopyrion, să păzească bărcile, zac moarte în desigurile umede. A fost treabă ușoară, ca pînă la venirea resturilor armatei înfrînte, geții să găurească bărcile.

Stîrvurile celor înecați, respinse de malurile gete, le poartă spumele la vale, spre apele întinse ale Pontului Euxin...

Omina și-a atîntit privirea asupra prizonierului de neam ales, purtat de calul pe care Munda îl ținea de frîu. E nepotul lui Zopyrion și-l cheamă Polidor. E frumos prinsul la chip. Omina l-a privit în cîteva rînduri, cu ferreală. Pentru prima dată se uită în liniște la unul din neamul celor ce-i ucisese mama, cînd abia răsărise de-o palmă deasupra pămîntului.

Prizonierul are plete blonde și ochii-i ca azurul rățesc fugari pe fețele însoțitorilor săi. Barba, de culoarea spicului bine copt, i-a crescut în neorînduială în aceste zile, de cînd geții îi urmăresc pe macedonenii care au scăpat de furtuna bătăliei, a cerului și apelor. O dată, prinsul a simțit-o pe Omina privindu-l îndelung, dar, cînd a întors capul, tînăra getă și-a îndemnat calul spre Tylia, care-i vorbea lui Munda. Simte în ceafă privirea străinului pe care în luptă l-ar fi lovit cu sete.

Reciper, însoțit de Namag și Roltes, și-a luat o mînă de oameni și-l caută pe Zopyrion. Acesta a scăpat, după cum bănuie. Cînd furtuna s-a potolit și geții au trecut fluviul, au găsit pe mal, lîngă tufele mici, o centură bătută cu pietre colorate, strălucitoare. Nu orice ostaș dușman purta așa ceva. În fuga lui, generalul a pierdut po-doaba, așa a gîndit atunci conducătorul geților.

Nici el, nici Roltes și Namag, Omina și Munda, nici ceilalți nu simt oboseala. Vor să-l prindă pe Zopyrion și oamenii lui, cei care au mai scăpat. Nici unul nu trebuie să mai trăiască ! De la Hypanis pînă la Donaris, pămîntul e plin de morți. Cînd acesta se va acoperi cu o mantie albă, aruncată de zei, vulturii și lupii vor fi lăsat de mult pe cîmpuri oasele albe, sfărîmate, golite de carne și măduvă. Apa cea mare dinspre Soare-răsare își va schimba și ea culoarea.

Namag tulbură gîndurile conducătorului.

— Cînd facem popas, Reciper ?

— Curînd. Te supără rău rănile ?

— Nu, răspunse Namag.

Dar chipul îi e alb, chinuit de loviturile primite în luptă. Un braț îi e legat, iar rana, nu prea adâncă, de sub coaste, nu s-a închis destul. Namag e puternic, bărbăția de odinioară nu l-a părăsit.

Nici Roltes n-a scăpat de lovituri, căci a luptat acolo unde era primejdia mai mare și încheștarea mai puternică.

Printre cei ce-i urmează se află și Nad. Strașnic s-a mai bătut oșteanul ! Oasele lovite pîrîiau sub puterea brațului său înarmat. Puțin a lipsit să nu piară. Dacă olbianul ce-și zicea Teocritos, nu l-ar fi tras deoparte, sulîța grea aruncată de un dușman asupra lui i-ar fi sfărîmat pieptul. Teocritos, a murit însă. N-a mai avut timp să se ferească de spada vîrîită de la spate de-un călăreț macedonean. Nad l-a privit îndurerat pe salvatorul său și i-a tras trupul de sub copitele cailor care, înnebuniți de iureșul băătăiei, dădeau năvală peste oameni ce se zvîrcoleau la pămînt și cărora moartea le închidea repede ochii.

Omina ascultă glasul tînărului războinic Munda, întrerupt din cînd în cînd de cuvintele rostite de Tylia. Cu ea n-a vorbit aproape de loc, de cînd au trecut fluviul. I se face puțin ciudă. Oare Munda a uitat că mergeau amîndoi la vînătoare, țintind șoimii din zbor și urmărindu-le căderea ? Sau cînd se întreceau în goana cailor, pînă ce aceștia se opreau cu totul istoviți ?

Nu, Munda n-ă uitat chipul care apărea tot mai des în visele sale, dar în inima Ominei s-a înfipt un ghimpe care sîngerează.

Oare ce se vede printre ramurile copacilor ? Să fie dușmanii pe care-i urmăresc de-atîta vreme ?

Tînărul get, suit într-un copac, privește cu grijă. Ei sînt ! Macedonenii se uită în toate părțile. Se simt oare urmăriți ?

În față, copacii încep să se rărească. Pămîntul, mustind de apă, e mocirlos. Un ostaș încearcă să vadă dacă se poate trece peste brațul apei. Picioarele i se afundă, le mișcă greu. Deodată, scapă pînă la brîu într-o groapă care i se părea doar o pînză subțire de apă. Mlaștinile ! Blestemele smîrcuri ! Pe unde vor trece ?!

Strigă deznădăjduit, cerînd ajutor. Se prinde cu mîinile de marginea gropii. Ceilalți, auzindu-l, îl ajută să se salte. Apa șiroiește, amestecată cu noroi, un noroi lipicios, cenușiu.

Nad, trimis în recunoaștere, coboară din copac. Urcă pe cap, punîndu-i mîna iute la gură, să nu-l trădeze. Apoi, socotind că a ajuns destul de departe ca să nu fie auzit, îndeamnă animalul spre ai săi.

— Ce e, viteazule Nad ?

— I-am văzut pe macedoneni. Sînt de două ori mai numeroși decît noi. Printre ei se deosebește unul pe care ostașii îl privesc cu cinste, un bărbat înalt, în putere, cu fața lipsită de podoaba bogată a părului.

— Trebuie să fie Zopyrion. Am încercat să ajung la el în lupta de lîngă cetate, dar garda îl înconjură din toate părțile

— Au ajuns la mlaștină, mai spuse Nad. Vor să treacă dincolo de brațul de apă.

— Acolo le va fi mormîntul. Îi vom face să cadă în smîrcuri, Nad, adăugă Reciper. Tu vei sta de pază.

Prizonierul ciulește urechile. A auzit numele generalului și l-a urmărit cu privirea pe getul care vorbește cu căpetenia lor. Îi povestește ceva, arătînd spre Tracia. Oare i-a zărit pe ai lui ? Atunci sînt pierduți ! Se apropie și sfîrșitul lui...

Își privește legăturile. Sînt rezistente, greu de-nlăturat. Plimbă ochii de la un get la altul, ațintindu-și-i apoi asupra Ominei. A simțit-o iscodindu-l și a observat și umbra de pe fața ei, ivită atunci cînd l-a văzut pe tînărul războinic vorbind cu Tylia. Nu cumva șarpele geloziei a cuprins inima acestei fete de barbar ? Da, fără îndoială, așa trebuie să fie. Iată cum îi șoptește ceva războinicului care zîmbește. Să fie soția lui ? Sau această tînără fată, Omina parcă e numele ei, îi e soție ?

Prinde puține speranțe. La primul popas va încerca să între în vorbă cu ea.

Roltes păzește tabăra geșilor. Zeița nopții luminează palid cerul. Broaștele și-au început strigătele asurzitoare. Greierii mișună prin iarbă, vîrîind. În depărtare, se aud urletele înfundate ale fiarelor. Geșii, adormiți, stau nemîșcați, răsufliînd adînc pe peticele înguste de iarbă, în-

veliți în cojoace. Munda bolborosește ceva în somn, apoi se întoarce pe cealaltă parte.

Omina nu doarme. Privește cerul. Ramurile copacilor se mișcă, iar frunzele lor sclipesc în lumină. Aude un geamăt. Întoarce capul. Trîntit într-o parte, prizonierul se mișcă. Tînăra femeie vede în lumina ce pătrunde prin copaci cum i se mișcă buzele. Omina se ridică, îndreptîndu-se spre el. Roltes o vede și vrea să se apropie. Omina îi face semn să stea la locul lui de pîndă. Trece pe lîngă Tylia, care s-a ghemuit de frig. Puțin mai încolo se vede trupul lui Namag și al tatălui ei, Reciper. Ajunsă la prizonier, îl întreabă din ochi : „Ce vrei ?“ Polidor continuă să geamă. Omina îl bate ușor pe umăr. Macedoneanul ridică încet capul.

— Apă ! șoptește el.

Omina înțelege. Aduce lîngă el vasul plin, de lîngă rădăcina copacului uriaș, sub care își găsiseră geții adăpost. Se-aplecă, punîndu-i-l la gură. Prizonierul bea lacom, cu înghițituri mari. Apa i se revarsă în barbă. Îi mulțumește din ochi și geme iarăși.

— Ce ai ? întreabă Omina încet. I-a învățat limba de la tatăl său și de la grecii pripășiți la cetate, sau pe care i-a întîlnit în cale.

— Mă strîng legăturile. Nu pot să dorm, sînt chinuit, răspunde prinsul, tot în șoptă. O privește cu ochii-i albaștri, strălucitori.

Frumos chip are prizonierul ! Păcat de tinerețea lui pe care o va pierde !

— Ești frumoasă, spune deodată prinsul.

Omina întoarce capul. Simte că sângele i-a năvălit în față. Tace, înfiorată. Îl vede pe Roltes plimbându-se de colo pînă colo. Unul din geți, trezit de șoapte sau poate de un vis urît, se ridică în capul oaselor. Omina vrea să se îndepărteze de prizonier, dar ceva nelămurit o ține tot pe loc. Cu ușurare apoi vede cum getul, care privește un timp cerul în jurul său, își lasă capul jos, în iarbă.

— Slăbește-mi legăturile, te rog. Glasul prizonierului o înduioșează pentru o clipă. Imediat, își scutură capul, alungînd mila ce pare că i s-a cuibărit în suflet. Răsufarea caldă a prizonierului o învăluie.

— Dă-mi drumul. Zeii te vor răsplăti pentru acest bine.

Ochii lui o privesc țintă. O privire caldă, rugătoare. Stăruie. Omina tace, înfiorată de cuvintele care o sperie.

— Fie-ți milă. Dacă mă scapi, mă voi ruga la zeii doar pentru tine. Ai să fii fericită-n viață. Dă-mi drumul. Geții mă vor ucide azi.

Polidor a țintit unde trebuie. Omina strînge buzele, privind în ciudată spre locul unde se află Tylia. Cum să fie fericită dacă Tylia vrea să i-l răpească pe Munda?

Macedoneanul simte că dacă nu vorbește, această fiică a geților poate să-i trezească pe ceilalți, vestindu-i de momelile sale. Se uită la Omina, cu aceeași rugămintă în privirile atît de blînde acum.

— Știu, îl iubești pe tînărul războinic. Cine e femeia de lîngă el?

Omina a încremenit. Își aduce aminte de cuvintele lui Munda, de zîmbetele Tyliciei. Gîndurile îi sînt întrerupte de noile șoapte ale prizonierului.

— Am văzut tristețea din privirile tale. Ești frumoasă însă, și-ți va fi hărăzit de zei un bărbat mai frumos, mai viteaz decît acesta. Și femeia care a călărit lîngă el îl iubește. E șireată, știe să-l atragă, dar nu e tot atîta de frumoasă pe cît ești tu. În țara mea ai fi stat în palatul unui rege.

Cuvintele lui o lovesc dureros pe Omina, ca un cuțit. Strînge din dinți, închizînd ochii pentru o clipă.

Deodată se aude un șuierat. Geții sar în picioare. Din tufișuri apare getul care, împreună cu Nad, îi pîndește pe fugari. Se apropie de Reciper și de ceilalți care s-au trezit din somnul neîmplinit. Omina sare, speriată. Roltesc știe că a vorbit cu prizonierul. Nu vrea să o certe tatăl ei dacă getul îi spune. Acum Reciper vorbește cu cel trimis de Nad, însă mai tîrziu o poate vedea. Omina se ridică, vrînd să se îndepărteze. Apucă să mai audă șoaptele prizonierului :

— Mai vino !

— Te-am așteptat să mă mîngîi cu o vorbă în timpul drumului. Ai tăcut, privindu-l numai pe războinicul care mă păzește.

În sufletul Ominei e însă furtună. Parcă nici nu aude ce-i spune prizonierul. A venit la el în puterea nopții.

Noaptea dinaintea măcelului pe care-l pregătesc geții. Acum nu-i pot lua pe neașteptate. Aproape jumătate din dușmani stau de veghe, căci le e scumpă viața lor și-a generalului. Dar căpetenia geților a pregătit ceva pentru ei. Namag și Roltes au încuviințat planul său. Acum geții dorm, iar de pază stă Nad. Munda îi pîndește pe dușmani, împreună cu un alt războinic. Vor să-l prindă viu pe Zopyrion, sortindu-l morții împreună cu fiul surorii sale care le-a ucis destui oșteni înainte de a fi prins. Nad n-a văzut-o pe Omina cum s-a ridicat de la locul ei, cu fereală. Lumina nu răzbate pînă în locul unde stă trîntit prinsul.

— Dă-mi drumul, scapă-mă, se roagă Polidor cînd fata ajunge lîngă el. Vrei să mă vezi ucis de-ai tăi ?

— Și tu ai ucis mulți oameni de-ai noștri.

În glasul șoptit al Ominei nu se mai simte însă flacăra aprinsă a urii. Poate că zeii acestor străini sînt mai puternici și îi vor da fericirea mult visată dacă-l scapă pe cel care li se închină. Oare zeul războiului, Ares, la care au început să-i aducă jertfe unii din geții de lîngă Donaris, nu e și zeul acestor străini ?

Polidor o privește, înflăcărat. Mila o cuprinde pe Omina. Aproape fără să-și dea seama trage pumnalul de la brîu. Taie legăturile chipeșului prizonier, uitîndu-se în altă parte. Polidor își simte trupul eliberat de amorteală. Mișcă mîinile. O mîngîie pe Omina pe păr. Ea-și înăbușe un suspin. Lasă pumnalul în iarbă, alături.

— Zeii să te ocrotească, străinule. Du-te, hai, du-te. Ești liber !

Polidor pune mîna pe pumnal, fără ca Omina să-l vadă. Se tîrăște încet spre copacii întunecați. Omina îl urmărește cîteva clipe cu privirea, apoi, ca trezită din somn, se întoarce la culcușul ei.

— Hei, sculați-vă, geți ! Prizonierul a fugit ! Nad, strajă, dă alarma. Oamenii se ridică. Omina simte cum i se înfioară carnea.

Într-adevăr, prizonierul nu e nicăieri. Legăturile îi sînt în iarbă. Reciper privește funia tăiată. Își dă seama că numai cu ajutorul unui pumnal macedoneanul a reușit să scape și strigă :

— Cine i-a tăiat legăturile. Reciper se uită întrebător la cei din poiană. Omina plecă fruntea. Roltes, cu ceilalți geți luminează copacii, căci noaptea încă n-a trecut, căutîndu-l pe fugar.

— Să plecăm numaidecît în căutarea lui Polidor. Dacă nu-l prindem îi va vesti pe-ai săi. Și-a dat seama că le-am găsit urma. Nici unul nu trebuie să scape de pedeapsă.

Geții porneșc în grabă. Reciper se teme că fugarul a ajuns la ai săi. Cine oare să-i fi dat drumul ? Căpetenia se lovește de trupul căzut jos, al getului care era cu Munda, de pază. Unde-i Munda ? Acesta se ivește dintre copaci, ca și cum ar fi auzit chemarea. Își șterge de un smoc de iarbă pumnalul pe care se văd stropi de sînge. E rănit la umăr. Tăcut, face semn lui Reciper și celor care-l însoțesc. Tînărul războinic arată, fără o vorbă, spre co-

pacul din spatele său. La rădăcina stejarului, trîntit pe spate, cu mîna dreaptă încleștată pe pumnal, zace Polidor. O adiere ușoară de vînt mișcă șuvițele blonde, inelate, ale mortului.

Geții privesc tăcuți. Reciper răsuflă, liniștit. Munda se apleacă, descleștînd mîna celui ucis să-i ia pumnalul, dîndu-l căpeteniei. Acesta îl privește, tresărind.

Roltes vine lîngă el, șoptindu-i cîteva vorbe. Reciper, înăbușindu-și un oftat, rostește :

— Chemați-o pe Omina.

Aceasta apare, cu privirea plecată spre pămînt.

— Omina, ce-ai căutat noaptea trecută la prizonier ?

— I-am dat apă, tată.

— Roltes a văzut cînd vorbeai cu el. Tu i-ai dat drumul ?

Omina tace.

— Al cui este pumnalul acesta, Omina ?

Fata îl privește, fără să mai rostească un cuvînt.

— Ți l-am dăruit atunci, după bătălia cu mysii, înainte de a porni să ridicăm ținuturile gete împotriva macedonenilor care ne-au atacat pămîntul. Cum a ajuns arma la prizonier ? Acesta, legat fiind n-avea cum să ți-l ia. De ce taci, Omina ? Tu i-ai dat drumul, fără să te gîndești că poți îndrepta primejdia asupra capetelor noastre. Erai mică, Omina, atunci cînd eu și geții pe care-i vezi aici și alții care nu mai sînt, am jurat pe zei, pe pămînt, pe lumină, pe apele lui Donaris, că-i vom răzbuna pe Otores, pe Syrmos, pe toți geții și tribalii uciși de stăpînul acestui

netrebnic întins aici. Printre osemintele celor arși erau și acelea ale mamei tale, care ți-a dat să sugi primele picături de lapte. Te uitai la mine, te uitai la rugul uriaș, căci nu înțelegeai nimic atunci. Dar acum ? Nici acum nu înțelegi ?...

Omina, zguduită de vorbele tatălui ei, dorește dintr-o dată ca pământul să se deschidă și s-o înghită.

Geții se apropie de ea, gata să-i arunce cuvinte de ocară. E fata căpeteniei lor, dar prinsul le era dușman de moarte, iar femeile vor aștepta zadarnic pe cei pierduți de mîna lui și-a celorlalți macedoneni.

— Taci, căci ești vinovată, Omina. I-ai trădat pe ai tăi. Reciper, plin de mînie, abia se stăpînește să n-o străpungă, deși îi este fiică. Păzește-o, Nad. Mîine bătrînul Tison va porni cu ea spre ținuturile noastre. O va judeca adunarea poporului, la cetate.

Macedonenii izbutiră cu greu să treacă de mocirla care îi trăgea la fund. Pînă în Tracia e însă cale lungă și smîrcurile dintre brațele fluviului sînt numeroase. Acum se odihnesc, trăgîndu-și răsufierea. Se pare că o bună parte din drum, calea e mai ușoară. În fața lor e un covor de iarbă, plin de boabe de rouă. Ici și colo, se vede cîte un ochi de apă. Nu prea departe, se întinde iar pădurea, cu copaci bătrîni, încovoiați de vremurile care au trecut peste ei.

Zopyrion răsuflă ușurat. A scăpat de geții blestemați. Se va socoti odată cu ei !

Deodată zărește ceva printre copacii de dincolo de ierburi. O făptură ! Face semn ostașilor de lângă el. Aceștia priveră cu băgare de seamă în direcția unde arăta generalul. Au observat și ei mișcări ciudate. Acum se văd bine, printre trunchiurile copacilor din marginea pădurii, mai multe făpturi. Sînt dușmanii !

Macedonenilor li s-a ivit iarăși teama în suflet. Își aduc aminte de crîncena bătălie, de goana sălbatică, de năpraznica furtună de pe fluviu.

— Privește, generale ! Se îndreaptă încoace, spre marginea pădurii !

Zopyrion face semn. Ostașii se trîntesc la pămînt, nu destul de repede. Sînt numai trei, patru oameni, dincolo, în pădure. Sînt geți, se cunosc după straiiele lor. I-au văzut pe oștenii macedoneni și se întorc speriați, scoțînd țipete înfricoșate. Pașii le răsună printre copaci. Cren-gile rupte troznesc. Frunzele strivite sub picioare scot foșnete înăbușite.

Zopyrion, după o clipă de chibzuială, face un alt semn ostașilor săi.

— După ei, soldați ! Să nu lăsăm nici unul viu. Fug de noi. După ei !

Ostașii năvăliră în goană, spre pădurea din fața lor, de care îi desparte doar un stadiu ¹. Picioarele li se afundă

¹ Stadiu = unitate de lungime antică, egală cu 177,40 m.

însă, tot mai adînc ierburile dispar sub apăsarea trupurilor grele.

— Mlaştinile ! Am nimerit în mlaştini ! răsună ţipete de groază pe care le repetă pădurea, hohotind parcă. Cei care au pătruns doar cîtiva paşi în mlaştină vor să se întoarcă înapoi, dar din desişurile abia părăsite îi pîndesc arcurile întinse şi feţele crunte ale geţilor. Au căzut în capcană. Alţi ostaşi macedoneni, căzuţi în genunchi, încearcă zadarnic să se scoale. Noroiul, lipit de veşmintele lor, îi trage spre adîncuri. Se aruncă înainte, înotînd parcă, dar fără speranţă. Încet, încet, mulţi dispar în smîrcurile urît mirositoare. Se agaţă de firele de iarbă, cu ultimele puteri. Degeaba însă ! Ochii holbaţi sînt plini de spaima morţii. Capetele, cu părul năclăit, se mişcă într-o parte şi în alta. Trupurile ostaşilor se cufundă. Strigătele de groază sînt tot mai puţine, glasurile tot mai înăbuşite, căci gurile pline de noroi nu mai au putere să rostească vreun cuvînt. Mlaştina se potoleşte, încetul cu încetul. Nesăţioasă, a supt trupurile care dispar în adîncurile ei. Îi primeşte, închizîndu-se deasupra lor. Din loc în loc, doar fierbe, ca un cazan plin cu smoală.

La marginea pădurii se iviră deodată luptătorii geţi, cu arcurile încordate. Feţele lor încremenite, dîrze, pline de ură, sînt parcă dăltuite în piatră. Un nor de săgeţi, slobozit de corzi, porneşte scurtînd vieţile celor care încearcă, fără vlagă, să se agaţe de ultimele clipe. Din mlaştina care primise în ea cele cîteva zeci de trupuri apare cîte o mîină, agităndu-se, cu degetele desfăcute.

Pe-alocuri apa mai clipește ușor, în cercuri din ce în ce mai mici, apoi totul se sfârșește. O singură arătare, din care nu se mai cunoaște nimic — e numai o grămadă de noroi — încearcă să ajungă pînă la copaci.

Munda încordă arcul, dar Reciper, aflat în spatele său, opri zborul săgeții.

— Lasă-l, zise el. E ultimul.

Ostașul macedonean se săltă deasupra smîncurilor, rostogolindu-se, făcînd salturi disperate. Fiecare cot, fiecare mișcare pe care o face spre malul pe care numai îl bănuie, căci nu mai vede nimic, durează parcă o veșnicie.

Cît i-a trebuit oare nenorocitului să ajungă, în sfîrșit, pînă la rădăcinile copacului de care se agață cu disperare ? Un veac ? O clipă ?

Lipește capul, sau ceea ce geții bănuiesc că e așa ceva, de tulpina copacului de lîngă smîncuri. Geții îl înconjoară. Ostașul, care începe să zărească parcă ceva, trage mîna din mocirlă și-și șterge fața și ochii. Ce ochi ! E o privire îndobitocită, de fiară hăituită. Scoate țipete neînțelese, căci gura îi e plină de noroi. Se curăță, răsuflînd greu. De pe limba umflată, roșie, i se scurg picături de sînge.

Geții îl privesc. Privesc și la Reciper care întoarce capul. Munda înțelege. Se apleacă spre ultimul ostaș din mîndra armată care pornise la cucerirea unor noi pămînturi. Îi șterge fața cu poalele cămășii. Reciper își îndreaptă ochii spre ostașul de jos, privindu-i fața lipsită de po-

doaba părului. Căpetenia getă îi distinge parcă trăsăturile. Are o bănuială.

Cum orânduiesc marii zei lucrurile !

Și nimeni, afară de el, nu știe că în fața lor se află însuși Zopyrion, trufașul general, stăpîn odinioară peste Tracia ! Dar nu, în fața lor nu se află un om, ci-o umbră. Privirile îi caută tulburi, fără țintă.

Văzînd în față pe dușmanii lui de moarte, Zopyrion, cu mintea lui plină de ceață, se luminează, dar numai pentru o clipă. Scoate din gîtlej un strigăt neomenos, de care nu numai geții, dar pînă și stejarii bătrîni, neclintîți, se cutremură speriați.

Se ridică apoi în picioare tremurînd, uitîndu-se la dușmani și, deodată, fără ca vreunul din geți să-și dea seama ce-are de gînd să facă se întoarce, aruncîndu-se în mlaștina care mai cere încă o jertfă.

Geții, zguduiți de ceea ce văd, nu mai apucă să tragă din adîncuri trupul care se cufundă.

— Așa au vrut zeii, spuse Namag. Geții încuviințară din cap.

— Să mergem acasă, locuitori ai pămînturilor gete, să scuturăm praful de pe seceri !

Namag, și Roltes, și tînărul Munda, și viteazul Nad, și ceilalți geți de lîngă Donaris întorc privirile spre locurile de la miazăzi, unde îi cheamă pămînturile străbune.

De zile întregi, nenumărate, măcinat de boală, chinuit de foame, macedoneanul rănit se târăște spre locurile unde bănuie că se află cetatea Istria, dincolo de lacuri. În spate, între umeri, vârful săgeții de bronz îi stârnește șiroaie de sânge care ies la orice mișcare. Răsuflarea îi e grea, de-ai crede că fiecare poate fi ultima. N-a mai auzit glas de oameni din ziua când tovarășii lui au pierit în mlaștini. Dacă nu era rănit și ar fi putut să se scoale, de pe patul lui de frunze, pe care se chinuia, lovit de o săgeată, ar fi avut aceeași soartă ca și ei.

...Încet, încet, pădurea rămîne în urmă, iar ochii lui privesc cu o fărîmă de nădejde spre mîndra cetate, pînă la care nu mai are mult de mers. La razele lunii se vede oglinda lacului de lîngă Istria.

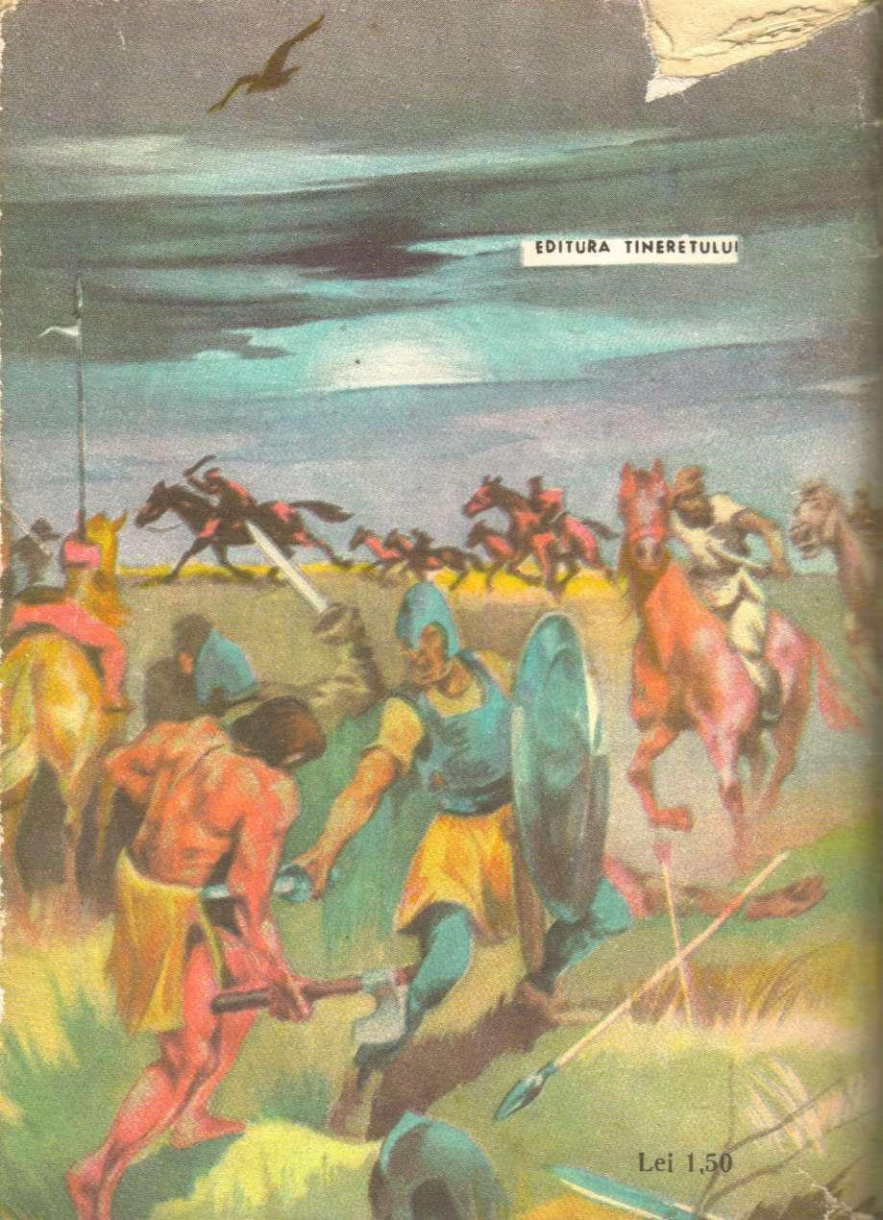
Cu ultimele puteri, ostașul se târăște mai departe. Întu-nericul și-a coborît vâlul peste pămînturi. Ajunge cu greu la porțile negre, care i se par înalte cît cerul. Neputincios, se agață de ele. Mîna i se ridică. Lovește fără vlagă, apoi se prăbușește, sfîrșit.

Cînd ostașii istrieni au deschis porțile, în zori, i-au găsit trupul înghețat, plin de sânge, încordat în ultima sa zvîrcolire. Din pumnul strîns, descleștat cu greu de străji, s-au risipit pe lespedea de piatră, printre degete, cîteva firușoare de iarbă amestecate cu pămînt, atît cît putuse mîna lui să cuprindă din țara de la poarta furtunilor...

Redactor responsabil : GEORGETA PĂSĂRIN
Tehnoredactor : GABRIELA ILIPOLOS

Dat la cules 07.12.1967. Bun de tipar 16.12.1967.
Apărut 1967. Comanda nr. 8513. Tiraaj 134 140.
Hirtie ziăz sul de 50 g/m². 700×1000/32. Cotti edi-
toriale 2,40. Cotti de tipar 2. A. 12 212. C.Z. pen-
tru bibliotecile mici 8R-93.

Tiparul executat sub comanda nr. 70 889 la
Combinatul Poligrafic „Casa Științei”, Piața
Științei nr. 1, București — Republica Socialistă
România

EDITURA TINERETULUI

Lei 1,50